

ဒဂုန်တာရာ

နှင်းခဲပျော်ကျ
မေလိခ

ခ ရီ : သွ ဘ : ဆ ဝ င် : ပါ : မျ ဘ :

အဂ္ဂိတိယာရာ

နှင်းခဲပျော်ကျ
မေလိခ

မြစ်ကိုဖြတ်သည့် တံတားများမှာလည်း ရှေးဟန်ပင်။
ရှေးဟန်အတိုင်းပင် ထားရှိဟန်တူသည်။ ဆေးသုတ်ထားခြင်းမရှိ။
ရှေးခေတ်ကပုံစံ မီးတိုင်များကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။
ကျွန်တော်ကတော့ ရှေးအလှအပကို ခံစားလိုက်သည်။
လမ်းကလည်း မဖြောင့်၍ မော်တော်ကားမောင်းလျှင်
ကွေ့ကွေ့ကောက်ကောက်။

သို့သော် ကျွန်တော်တို့မှာ ငယ်စဉ်က ရာဇဝင်မဖတ်ခဲ့ရ၍
ရာဇဝင်ထဲ ရောက်သွားသည့်သဘော ခံစားမှုတစ်မျိုးပင်။
စိမ်းသစ်ခံစားမှုလည်း ရသည်။

ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်သည်ဆိုကတည်းက တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် တင်းမာမှု
များလည်း ရှိလာတော့သည်။ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် သံသယစိတ်များ
ဖုံးလွှမ်းလာတော့သည်။ တစ်ဖက်ဟူသော စဉ်းစားမှုက
ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးမှုကို ခြောက်လှန့်ရာ ရောက်တော့သည်။
လွတ်လပ်ရေးရပြီး မကြာမီ နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲကြီး ပြင်းထန်ကာ
ပြည်တွင်းစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသဖြင့်
ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးမှု အတွေ့အကြုံမှာ မရင့်သန်နိုင်အောင်
ဖြစ်လာရတော့သည်။

ယနေ့ခေတ်တွင်တော့ လမ်းလည်း ဖြူးနေပြီ၊ တောင်အရောက်ပင်
မော်တော်ကားလမ်းရှိနေပြီဟု ပြောသံကြားရသည်။ ယင်းသို့
ခေတ်သစ်က ခေတ်သစ်၏ သိပ္ပံအတတ်ပညာများဖြင့် တောတောင်ကို
ခွင်းနိုင်သည်က အမှန်ပင်။ ကျွန်တော်ငယ်စဉ်ကတော့
တောင်ဖြတ်သန်းရင်း ခရီးသွား ဘုရားဖူးရသော ရသမျိုးကား
ရှိမှရှိပါမည်လော။ တောင်ပေါ်သို့ ရောက်ချင်ဇောက သန်နေသည်။
ပင်ပင်ပန်းပန်း တက်ရသည်။ တောင်ပေါ်ရောက်သောအခါ
မြင်လိုက်ရသည့်
စေတီတော်၏ မြင်ကွင်းကလည်း လှပ။

ISBN9789997116949

DGT25
9 789997 116949
2,500.00KS

နှင်းခဲပျော်ကျ မေလိခ၊ ဒဂုန်တာရာ

မျက်နှာပုံးပန်းချီ - မုတ်သုံ (ပေဖူးလွှာမဂ္ဂဇင်းမှ)

စာမျက်နှာ ၂၁၆ မျက်နှာ၊ ၁၄ . ၅ စင်တီ x ၂၀ . ၇ စင်တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)၊ ၈၅၊ ၁၆၄လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကင်း။

ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်(၀၀၄၁၂)၊ ၁၁၇၉၊ မစိုးရိမ်လမ်း၊ ရန်ကင်း။

၂၀၁၉၊ မေလ၊ ပထမအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၅၀၀

ရောင်းစျေး - ၂ ၅ ၀ ၀ ကျပ်

email: skccph@gmail.com ; P.O.Box: 705

www.facebook.com/SKCCmyanmarbook

www.skccmyanmarbook.com

စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်

နှင်းခဲပျော်ကျ မေလိခ
ခရီးသွားဆောင်းပါးများ
ဒဂုန်တာရာ

မေမေအကြွမ်း ၂၀၁၉

မာတိကာ

၁။	နှင်းခဲပျော်ကျ မေလိခ (၁)	၁
၂။	နှင်းခဲပျော်ကျ မေလိခ (၂)	၁၀
၃။	မြို့တော်ရုပ်ပုံကားချပ်	၂၁
၄။	ပရပ်(ဂ်) မြို့သစ်/မြို့ဟောင်း	၂၉
၅။	အတိတ်အလှ သမိုင်းတန်ဖိုး	၃၈
၆။	အတိတ်အလှ သမိုင်းတန်ဖိုး	၄၇
၇။	စိမ်းသစ်ငါးအေး	၅၈
၈။	ခရီးသွားရသ	၆၈
၉။	နဂါးနှင့် လင်းယုန်	၇၇
၁၀။	နှင်းမှုန်ဝေနှင့် နှင်းခဲဖြူလွ	၈၉
၁၁။	ဥရောပနှင့် အာရှ (၁)	၉၈
၁၂။	ဥရောပနှင့် အာရှ (၂)	၁၀၅
၁၃။	ဥရောပနှင့် အာရှ (၃)	၁၁၂
၁၄။	ဥရောပနှင့် အာရှ (၄)	၁၂၀
၁၅။	ဥရောပနှင့် အာရှ (၅)	၁၂၇
၁၆။	ယဉ်ကျေးမှုမတူသော်လည်း	၁၃၈
၁၇။	ဖွံ့ဖြိုးစ နိုးကြားစ အာရှနှင့် ဖွံ့ဖြိုးသောဥရောပ	၁၄၈

၁၈။	ပြည်ပသို့ ခရီးထွက်ခြင်း	၁၅၆
၁၉။	အထူးဒေသ ဟောင်ကောင် (၁)	၁၆၅
၂၀။	အထူးဒေသ ဟောင်ကောင် (၂)	၁၇၄
၂၁။	အထူးဒေသ ဟောင်ကောင် (၃)	၁၈၁
၂၂။	အထူးဒေသ ဟောင်ကောင် (၄)	၁၈၉
၂၃။	ဂန္ဓာလရာဇ်	၁၉၄
၂၄။	ပရာဟားမှာ	၂၀၇

နှင်းခဲပျော်ကျ မေလိခ (၁)

(၁)

မြစ်ကြီးနားမြစ်ရေအလျဉ်ကား တသွင်သွင်စီးဆင်းလျက် ရှိနေပေသည်။
ဇန်နဝါရီလ ဖြစ်၍ နှင်းရိပ်သန်းလျက်ရှိသည်။ မြစ်ရေပြင်မှာ ငြိမ်သက်
လျက် ရေခဲပြင်ကြီးနှင့် တူနေသည်။

ကျွန်တော်မှာ ဤမျှအေးနေသောရာသီ၌ မြစ်ကြီးနားရေကို
ချိုးကြည့်မည်ဟု ဆိုကာ ရေထဲဆင်းလိုက်သည်။ ရေခဲရေကဲ့သို့ အေးမြ
နေသော ရေပေတကား။ ဆင်းပြီး ကမန်းကတန်း ပြန်တက်ရတော့
သည်။

ကျွန်တော်သည် ကမ်းနဖူးပေါ်၌ရပ်ကာ မြစ်ပြင်ကို ငေးကြည့်
နေမိသည်။ ကမ်းတစ်ဖက် သစ်ပင်တောရိပ်အထက်၌ ညိုမှိုင်းပြာဝေ
နေသော တောင်တန်းကြီးများကို မြင်ရသည်။ အဝေး၌တည်ရှိနေသော
တောင်တန်းကြီးများမှာ အဖြူ၊ အပြာအဖြစ်သာ ပေါ်နေတော့သည်။
မြူနင်းတို့ဖြင့် ရစ်ဝေနေသော အပြာထက်၌ ရေခဲများသည် မြူဆွတ်လွ
နေကြပေသည်။ နံနက်ခင်း နေရောင်၌ကား ရေခဲတောင်များသည်
တဖိတ်ဖိတ်လက်နေကြသည်။ မြစ်ပြင်ကြီးကား ငြိမ်သက်နေသဖြင့်
မှန်သားထနေပေသည်။ မြစ်ကြီးနားမြစ်ဟု မြို့အမည်ကိုစွဲ၍ တင်စား

ခေါ်ရသော်လည်း အမှန်ကား ဧရာဝတီမြစ်ကြီးပင်ဖြစ်သည်။ ဧရာဝတီ မြစ်သည်ပင်လျှင် အဝေး၌မြင်နေရသော ရေခဲတောင်တန်းကြီးနောက် ရှိ မေခ၊ မေလိခ မြစ်နှစ်သွယ် ပေါင်းဆုံတွေ့ရာမှ စီးဆင်းလာခြင်းဖြစ် ပေသည်။ မွန်ဂိုလီးယား၊ တိဘက်ကုန်းမြေမြင့်ပေါ်မှ တောင်ဘက်သို့ အပြင်းပြင်း ဖြာကျလာကုန်သော တောင်တန်းကြီးများ မြှောင်တန်းနေ သည်နှင့် အပြိုင်ပင်။ မြစ်များလည်း ပင်လယ်အတွင်းသို့ စီးသန်းကြကုန် သည်။ မြစ်ဝှမ်းများတစ်လျှောက် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုများ ပေါ်ထွန်း ကြသည်။ အရှေ့ဘက်၌ မဲခေါင်မြစ်တစ်လျှောက် ခမာယဉ်ကျေးမှုကြီး ထွန်းကားခဲ့သည်။ သံလွင်မြစ်တစ်လျှောက်မှ ထိုင်းယဉ်ကျေးမှု စီးဆင်း လာသည်။ အနောက်ဘက်၌ကား ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက် ဟိန္ဒူ ယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားခဲ့သည်။ ဧရာဝတီမြစ်တစ်လျှောက် ချင်း၊ ကချင်၊ ရှမ်း စသော လူမျိုးစု ယဉ်ကျေးမှုများ ယှက်ဖြာကျလာကြသည်။ ဧရာဝတီမြစ်သည်ကား မြန်မာဟူ၍ နောင်အခါ စုပေါင်းအင်အားဖြစ် လာသော ယဉ်ကျေးမှုဆက်နွယ်ရာ မြစ်ဝှမ်းကြီး ဖြစ်လာတော့သည်။

ကျွန်တော် ယခု ရေးရေးမျှအဝေးတွင် မြင်ရသော ရေခဲတောင် တန်းကြီးမှ စီးဆင်းလာသော ဧရာဝတီရေအလျဉ်သည် တစိုက်စိုက် စီးဆင်းပေရာ အောက်အကြေ ရာမညတိုင်း မွန်တို့ဒေသ မြစ်ဝကျွန်း ပေါ်ဘက်သို့ မြစ်မြွှားများဖြင့် ခွေဝိုက်ယှက်သန်းကာ ဖြာလွန်၍ သွားပေ သည်။ ကျွန်တော်တို့မွေးဖွားရာ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ကား မွန်တို့ ၏ ရပ်မြေဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှ မြို့ရွာအမည်များမှာ မွန် စကားလုံးများသာဖြစ်ကြပေသည်။ ‘ကျိုက်လတ်’ ဟူသော ကျွန်တော် တို့၏ မြို့၏အမည်မှာ ‘ဘုရားပြို’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

အဝေးမှ အိုးစည်သံ၊ မောင်းသံ၊ လင်းကွင်းသံများ သဲ့သဲ့ ထွက်ပေါ်လာသည်။ မနောကွင်းမှ ပျံလွင့်လာသော အသံဗလံများပေ။

မနောဂီတသံများမှာ ကျွန်တော်၏ နားထဲ၌ ဆန်းသစ်နေပေသည်။

ကျွန်တော်သည် ပထမဆုံးအကြိမ် ကချင်ပြည်သို့ ရောက်ဖူးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုက ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမှ စာရေးဆရာ၊ သတင်းစာဆရာများအား မနောပွဲတော်တက်ရန် ဖိတ်ရာတွင် ကျွန်တော် ပါလာသည်။ ကျွန်တော်မှာ စာရေးဆရာအသင်း ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် လိုက်ပါရခြင်းဖြစ်သည်။

မနောရင်ပြင်မှ ငုံ့သံနှင့် မောင်းသံကြားလာရပြန်သည်။ ကျွန်တော်ကား ရင်ခုန်လျက်။

လွန်ခဲ့သော လေးရက်ခန့်က တတိယမြောက် လွတ်လပ်ရေးပွဲ နေ့ကပင်လျှင် သမ္မတအိမ်တော်ဧည့်ခံပွဲ၌ ကရင်ဒုံးယိမ်းအက ဖားစည် ဂီတသံကို ကြားခဲ့ရသေးသည်။ ဖားစည်သံကို ကြားနေရင်း လွန်ခဲ့သော ၁၀ နှစ်ခန့်က ရောက်ခဲ့ဖူးသော ရှမ်းပြည်မှ ရှမ်းအိုးစည်သံကို ကြား ယောင်လာမိခဲ့သည်။ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲ၌ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ စုပေါင်းထားအပ်သော ပြည်ထောင်စုဝေဒနာသည် တိုးဝင်လှုပ်ရှား လာခဲ့ရသည်။ လူမျိုးစုဂီတသံတို့သည် ရင်ကိုလည်း ရိုက်ခတ်ကာ ခုန်စေတော့သည်။ လူမျိုးများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် သဘောတရားအရ ပြည်နယ်များ တည်ထောင်ထားခြင်းကို နားလည်ခံစားလာမိသည်။

ထိုလွတ်လပ်ရေးညက ကောင်းကင်၌ စိန်ကြယ်၊ မြကြယ်များ လက်နေကြ၏။ ပြာမှိုင်းနက်မှောင်သော ကောင်းကင်ပြင်ကြီး၌ ကြယ် တို့သည် မြရောင်၊ စိန်ရောင်၊ နီလာရောင်များလက်နေကြ၏။ ကြယ်တို့ သည် အမြင်အားဖြင့် ထောင့်ချွန်းများမှ အရောင်များ တဖျတ်ဖျတ်ဖြာကျ ဖိတ်လက်နေကြသော်လည်း သူ့အရောင်နှင့်သူ ပြုံးပြက်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သူ့အလှနှင့်သူ။

ကျွန်တော်တို့၏ ပြည်ထောင်စုအလံမှ ကြယ်များသည်လည်း

ထို့အတူ သူ့အရောင်နှင့်သူ၊ သူ့အလှနှင့်သူ၊ သူ့ကိုယ်ပိုင်ဟန်နှင့်သူ လက်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

မနောကွင်းမှ မောင်းသံ၊ ဗုံသံများ လေကြောတွင် မျောပါလာ ပြန်သည်။ မြစ်ကြီးနားမြစ်ကိုဖြတ်ကာ အဝေးဆီရှိ ရေခဲတောင်များသို့ လွင့်ပါးနေသလော။

ကချင်အိုးစည်သံ ထွက်ပေါ်လာပြန်သည်။ ရေခဲတောင်ကြီးများ တန်းနေရာဘက်၌ မေခ၊ မေလိခမြစ်များရှိပေမည်။ နှင်းခဲများ ပျော် ကျပြီး ဧရာဝတီသို့ စီးဆင်းသွားကြပေသည်။ တစ်နေ့ညက ကြားခဲ့ရ သော ဖားစည်သံသည် အိုးစည်သံနှင့်ရောကာ သဲ့သဲ့ဝင်လာသည်။ ရေခဲတောင်မှ အရောင်များ တဖိတ်ဖိတ်လက်နေကြ၏။ စိန်ကြယ်၊ မြကြယ်များသည် ရေခဲတောင်ကို ဖြတ်သန်းကာ လက်နေကြ၏။

(၂)

စိန်ကြယ် မြကြယ်များ လက်နေကြသည်။

ကျွန်တော်သည် ကရင်အမျိုးသား ဒုံးအကတွင် ယစ်မူးကြည် မောနေမိသည်။

အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်တို့နေသော မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသမှာ ကရင်အမျိုးသားများနှင့် ရောနှောနေသော ဒေသဖြစ်ပေသည်။ ကျွန် တော်တို့ရွာပတ်ဝန်းကျင်၌ ကရင်အမျိုးသားများရှိကြသည်။ ကျွန်တော် တို့ရွာထဲ၌လည်း ရှိသည်။ ‘အသံဝဲခြင်း’ လောက်သာ သတိထားပြီး ကျန်သော သူတို့၏ယဉ်ကျေးမှုများကို အမှတ်မထားမိခဲ့ပေ။ အသံဝဲ သည်ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ကျွန်တော်တို့ ကြားနေကျနှင့် မတူသော အသံကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ နှိုင်းယှဉ်၍ဖော်ပြသော အဓိပ္ပာယ်ဖြစ် သည်။ ဂီတ၌ စန္ဒရားခလုတ်အဖြူများ တီးနေသူက ခလုတ်အနက်ကို

ဝဲသည်ဟု ဆိုတတ်ကြသည်။ ခလုတ်အနက်ချည်း တီးနေသူက ခလုတ် အဖြူကို ဝဲသည်ဟု ဆိုနိုင်ပြန်သည်။ အဖြူရောအနက်ရော တီးသူအဖို့ ဝဲသည် ဟူသည်မရှိတော့ပေ။ အားလုံးဂီတသံချည်း ဖြစ်ကြပေသည်။ ယင်းသို့ အသံဝဲသည်ဟူသော ခံစားချက်မှာ နှိုင်းယှဉ်၍ သိနေသော ခံစားချက်မျှသာ ဖြစ်ပေသည်။ အသံမပီဟု ဖော်ပြခြင်းသည်လည်း ယင်းသဘောပင်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်စကားကို မြန်မာအသံထွက်သော အခါ အင်္ဂလိပ်က မြန်မာကို မပီဟုဆိုပေမည်။ မြန်မာကလည်း ထို နည်းအတူပင် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်က မြန်မာစကား အသံထွက်လျှင် မပီဟုဆိုပေသည်။ အင်္ဂလိပ်စကား၌ရှိသော အသံသည် မြန်မာ၌မရှိပေ။ မြန်မာ၌ရှိသော အသံသည် အင်္ဂလိပ်၌မရှိပေ။ ယင်းမှာ လူမျိုးအလိုက် ခန္ဓာဗေဒ လျှာအနေအထားကွဲပြားသဖြင့် ခြားနားနေခြင်းဖြစ်၏။ မြန်မာ နိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အချင်းချင်းလည်း ယင်းသို့ပင် စကား ခြားနားသည့်အလျောက် အသံထွက် ခြားနားပေသည်။ မြန်မာနှင့် မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကယား စသော လူမျိုးစုများနှင့် အသံထွက် စကားသံခြားနားကြခြင်းမှာ သဘာဝကျပေသည်။ မူလကမူ မွန်ဂိုလီးယား၊ တိဘက်ကုန်းမြင့်ရှိ တောင်တန်းများမှ စီးဆင်းလာသော ယန်စီမြစ်ဝှမ်းမှ စတင်ပေမည်။ ယခုခေတ် နှစ်ပေါင်းထောင်ကျော်ကာလ အတွင်းဝယ် တစ်စတစ်စ ရေကြည်ရာမြက်နုရာ၊ မဲခေါင်၊ သံလွင်၊ မေလိခ၊ မေခ၊ ဧရာဝတီ၊ ချင်းတွင်း၊ ဒုဋ္ဌာဝတီ စသော မြစ်ဝှမ်းများသို့ ဆင်းသက်လာကြရင်း လူမျိုးစုများအဖြစ် အသီးသီး မိမိတို့အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှုများဖြင့် ဖွဲ့စည်းမိလာကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ကရင်၌ရှိသော အသံ မြန်မာ၌မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ကရင်လိုပီအောင် မြန်မာကထွက်၍ ရမည်မဟုတ်ပေ။ မွန်၌ရှိသောအသံများ မြန်မာက ထွက်မရပေ။ အသံ ထွက်မရလျှင် စာလုံးဖြင့်လည်း ရေး၍ရမည် မဟုတ်ပေ။ ယင်းတို့

လူမျိုးစုများနှင့် ခြားနားကြခြင်းမှာ သဘာဝကျပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပင် လူမျိုးအသီးသီး၌ ဘာသာစကားများ၊ အက္ခရာများ ကွဲပြားခြားနားစွာ တည်ရှိကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ယင်းသို့ ယဉ်ကျေးမှုမတူ ကွဲပြားခြင်းကို သိရှိခြင်း၊ အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် သဘောတရား၏ အခြေခံ ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာနဲ့ကရင် အတူတူပါပဲ၊ မြန်မာနဲ့ ရှမ်း အတူတူပါပဲ ... စသည်အားဖြင့် ဝါး၍မြင်၍မဖြစ်ပေ။ မတူခြင်းကို ခံစားသိမြင်ရပေမည်။ မတူခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုရပေမည်။ ပီအောင် မဆိုတတ်၊ အသံဝဲသည် စသည်ဖြင့် မတူခြားနားခြင်း အပေါ်၌ အပြစ်တင်၍မဖြစ်ပေ။ မပီခြင်းမှာ ကလေးငယ် စကား မပြောတတ်သေးသဖြင့် မပီခြင်းမျိုးမဟုတ်ပေ။ စကားမတူခြင်း၏ သဘာဝသာ ဖြစ်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာတို့က မပီကောင်းလား ဟု အပြစ်တင်သံနှင့် ဆိုတတ်ကြသည်။ ယင်းမှာ မိမိဘက်မှ တစ်ဖက်သတ် မြင်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး၌ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး အရေးတော်ပုံကြီးမှာ ကြီးကျယ်သောစွမ်းအားဖြင့် ရိုက်ခတ်လျက်ရှိ၏။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း လွတ်လပ်ရေးကြေညာကာ ပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံတော် ထူထောင်ခဲ့သည်။

ယခုသမ္မတအိမ် လွတ်လပ်ရေးဥယျာဉ်ပွဲ၌ ကရင်ဒုံးအကကို ကြည့်ရင်း ပြည်ထောင်စုသဘောတရားများကို တွေးကြည့်နေမိသည်။ ကျွန်တော်သည် ကရင်အမျိုးသားများ ရောနှောနေသောဒေသ၌ နေထိုင်ခဲ့သော်လည်း ကရင်အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှုများကို မလေ့လာမိ။ ကရင်ဒုံးယိမ်းကို ယခုမှပင် ခံစားအရသာတွေ့မိသည်ကို မကျေနပ်ဖြစ်နေမိသည်။ ငယ်စဉ်က ကရင်ဒုံးယိမ်းကသည်ကို ကြည့်မိသော်လည်း စိတ်မဝင်စားမိခဲ့။ ယဉ်ကျေးမှုကား တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး နားလည်လာအောင်၊

ခင်မင်ရင်းနှီးလာအောင်ပြုသော ဆက်သွယ်မှုများ ဖြစ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် အကနှင့်ဂီတသည် စိတ်လှုပ်ရှားမှုအပါအဝင်သော အနုပညာရပ်များဖြစ်ကြသည် မဟုတ်ပေလော။ ယင်း အနုပညာမှတစ်ဆင့် ထင်ဟပ်မြင်လာသော ကရင်ဒုံးအကအလှ၌ ကြည်မော ယစ်ဝေနေမိသည်။ စိတ်လှုပ်ရှားနေမိသည်။

အနက်နှင့်အနီပေါင်းစပ်ထားသော သင်တိုင်းတို့သည် ဖားလျားဖားလျားနှင့် လွင့်ပါးယိမ်းထိုးလျက်ရှိသည်။ တောတောင်ထဲ၌ လေကတိုက်သောအခါ သစ်ပင်တို့၏ အကိုင်းအခက် အရွက်အလက်များ ယိမ်းညွတ်နေသော ပုံသဏ္ဍာန်ကို တင်စားထားလေသလော။ စုပေါင်းသီဆိုရင့်ကျူးကြသော သံပြိုင်တေးသံမှာ သစ်ရွက်များအကြား ဖြတ်သန်းသွားသော လေချွန်သံပေလော။ တသွင်သွင် ဖြတ်သန်းသော သံလွင်မြစ်၏ ရေစီးသံပေလော။ ခြေတို့ကိုခုန်ကြွကာ၊ ကိုယ်ကိုယိမ်းကာ၊ လက်ကိုမြှောက်ကာ ကကြသော အကသည်ကား သံလွင်မြစ်ဝှမ်း တောတောင်စုံမြိုင်တို့၏ အလှဂုဏ်ကို ဖော်ကျူးနေခြင်းပင်လော။ သူတို့သည် တောတောင်တို့၏ သားသမီးများဖြစ်၍ မြန်မာ့တောတောင်ရေမြေတို့၏ အလှကို တင်စားကြပေလိမ့်မည်။ ကောက်သစ်ပေါ်ချိန်၏ စိတ်ပျော်ရွှင်မှုကို တင်စားကြပေလိမ့်မည်။

သမ္မတအိမ်ဝင်းအတွင်းရှိ သစ်ပင်များထက်၌ ချိတ်ဆွဲထားသော မီးပုံးရောင်စုံများမှာ ကျောက်သံပတ္တမြားရောင် ယှက်သန်း ဝင်းဖိတ်လျက် ရှိသည်။ ယင်းတို့ကိုကျော်၍ ကောင်းကင်ပြာကြီးသို့ ဝေးကြည့်မိပြန်သည်။ စိန်ကြယ်၊ မြကြယ်များ တဖျတ်ဖျတ် လက်နေပေသည်။

လူမျိုးစုများဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားသော ပြည်ထောင်စုသည်ကား မှန်ရောင်စုံ၊ ဖန်ရောင်စုံစီခြယ်ထားသော ပန်းချီကားချပ်ကြီးပင်။ မှန်စုံ၊ ဖန်စီများ စီခြယ်ထားခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံတော်ဟူသော

ကားချပ်ကြီးတစ်ချပ် ဖြစ်လေတော့သည်။ လူမျိုးများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် သဘောတရားသည်ကား အခြေခံသဘောတရား ဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံ၌ ပြည်ထောင်စုပေါ်လာသည်ကား နယ်ချဲ့သမားနှင့် လွတ်လပ်ရေးစကားဆိုနေသော အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေး တိုက်ပွဲခေတ်က ဖြစ်ပေသည်။ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အင်အားကြောင့်သာလျှင် လွတ်လပ်ရေး ကြေညာနိုင်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး အင်အားဆိုသည်ကား လူမျိုးစုများအားလုံး၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး ဟူသော အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှု၏ တပ်ပေါင်းစု ညီညွတ်ရေးအင်အားပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းလူမျိုးစုအသီးသီး၏ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအားများ စုပေါင်းထားသော ညီညွတ်ရေးအင်အားဖြစ်သည်။

ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဟူသော သဘောတရား (ဝါ) အမျိုးသားဖိနှိပ်ရေးကို ဆန့်ကျင်သော အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး သဘောတရား ခိုင်မာသမျှ ညီညွတ်ရေးအင်အား စွမ်းသန်မည်ဖြစ်ပေသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုးက အခြားလူမျိုးအား ဖိနှိပ်သဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်၌ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ ပေါ်ပေါက်နေခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်တော်တို့၏ ပြည်ထောင်စုတည်ထောင်ခြင်း သက်တမ်းကား နုနယ်ပေသေးသည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် သဘောတရားသည် လွတ်လပ်ရေးသက်တမ်း ကြာမြင့်ရင့်သန်လာသည်အလျောက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရပေမည်။ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ဦးတည်သော ပြည်ထောင်စုသဘောတရား၌ လူမျိုးတစ်မျိုးက အခြားလူမျိုးတစ်မျိုးအား ဖိနှိပ်ခြင်း(ဝါ)အမျိုးသားဖိနှိပ်ခြင်းမှ လွတ်မြောက်ရုံနှင့် မပြီးသေးဘဲ လူတန်းစားတစ်စားက အခြားလူတန်းစားတစ်စားအား ဖိနှိပ်မှုကင်းမဲ့ခြင်း (ဝါ) လူတန်းစား လွတ်မြောက်ရေးလည်း ရှိရပေမည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် အမျိုးသားချင်း ဖိနှိပ်မှုမရှိသော၊ လူတန်းစားချင်း

ဖိနပ်မှု မရှိသော ဆိုရှယ်လစ်စနစ်တည်ဆောက်ပြီးမှသာ တကယ့်ပြည်ထောင်စုသဘောတရား မည်ပေမည်။ မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကယား အစရှိသော လူမျိုးစုံသည် လွတ်လပ်သော၊ အမှီခိုကင်းမဲ့သော၊ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်သော၊ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်တည်ဆောက်သော ညီညွတ်ဖွဲ့စည်းမှု၌ အခြေခံမှသာ ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်းမည့် ပြည်ထောင်စု ဖြစ်ပေမည်။

မနောကွင်းမှ အိုးစည်သံများ ကြားလာရပြန်သည်။ ဤညနေ မနောပွဲသွားကြရမည်။ ကျွန်တော်သည် ရေခဲတောင်များဆီသို့ လှမ်းကြည့်လိုက်သည်။ မေလိခမှ အရည်ပျော်စီးဆင်းလာသော ရေအလျဉ်သည် တသွင်သွင်စီးလျက်။ ။

ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊ ပြို၊ ၁၉၆၉။

နှင်းခဲပျော်ကျ မေလိခ (၂)

(၃)

မနောကွင်းကြီးရောက်မှ ကချင်အိုးစည်သံ ကြားလာရသည်။ ကျွန်တော် တို့သည် မနောတေးသံ၏ ခေါ်ရာသို့ လာခဲ့ကြသည်။

မနောပွဲမတိုင်ခင်တစ်ရက်က မြစ်ကြီးနားသို့ ရောက်လေရာ ကွင်းကြီးထဲ၌ ပြပွဲပြိုင်ပွဲ၊ ဈေးတန်းကြီးများဖြင့် စည်ကားလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ စက်မှုလက်မှုပြပွဲများသာမက ဇာတ်ပွဲ၊ ကစားပွဲများလည်း ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုသောနေရာမှ တစ်ညလုံး အသံများ ကြားနေရသည်။ တစ်ညလုံး ဇာတ်ပွဲ၊ ကစားပွဲများ ရှိသည်။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမှ သတင်းစာနှင့် စာပေဧည့်သည်များကို ကျောင်းတစ်ကျောင်း၌ နေရာချထားသည်။ တံခါးများ၌ ခန်းဆီးပဝါများ တပ်ဆင်ပေးထားသည်။ တစ်ယောက် ခုတင်တစ်လုံးပေးထားကာ ခမ်းခမ်းနားနား ပြုစုဧည့်ခံ သည်။

မန္တလေးနှင့် ရန်ကုန်မှ သတင်းစာဆရာ၊ စာရေးဆရာများကို ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုက မနောပွဲတက်ရောက်လေ့လာရန် ဖိတ်ကြားစီစဉ် ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ စာဆိုတော်နေ့ ပြဇာတ်အခမ်းအနားများကို ပြဇာတ် ရေးဆရာ၊ စာရေးဆရာ သခင်နုသည် နှစ်တိုင်းဖွင့်လှစ်ပေးလေ့ရှိသည်။

ထိုနှစ်က စာဆိုတော်နေ့၌ စာရေးဆရာအသင်းမှ နတ်ရှင်နောင် ပြဇာတ် ကပြရာ ယင်းပြဇာတ်သို့ ဝန်ကြီးချုပ် လာရောက်ကြည့်ရှုရာ အခမ်း အနားဖွင့်လှစ်ပေးရန် သွားပြောကြသည်။ သခင်နုက နယ်များသို့ရောက် နေရသဖြင့် အားလပ်မည်မဟုတ်ကြောင်း ပြန်ကြားသည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်၊ အနယ်နယ်၌ မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေသော ကာလဖြစ်ရာ ဖဆပလဝန်ကြီးချုပ်ကိုယ်တိုင် နယ်ဆင်းကာ စည်းရုံး ရေးမှာ အလွန်အရေးကြီးပေသည်။ ‘ပြည်ထောင်စုကြီး ချောက်ထဲကျ တော့မယ့်တဲတဲလေးအချိန်’ ဟု သူမကြာခဏ ရည်ညွှန်းပြောလေ့ရှိ သော ခေတ်ကဖြစ်သည်။ မြေလတ်မြို့နယ်များသို့ ခရီးထွက်နေခိုက် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း နှစ်စဉ် စာရေးဆရာအသင်း၏ နာယကဖြစ်သော ဝန်ကြီးချုပ်သည် စာဆိုတော်နေ့ အခမ်းအနားများသို့ ကိုယ်တိုင်တက်ရောက် ဖွင့်လှစ်ပေးမြဲဖြစ်သည့် အစဉ်အလာကို ထပ်ပြော ကြသည်။ သခင်နုသည် တွေကာ ကျွန်တော်တို့အားကြည့်နေသည်။ ကျွန်တော်တို့၏ဆန္ဒကို စဉ်းစားနေဟန်ရှိသည်။ ထို့နောက် သူသည် အားနာလာဟန်ဖြင့် “ဒီလိုလုပ်ပါ ... တစ်ခုစီစဉ်ပေးနိုင်တာတော့ ရှိတယ်”ဟု ဝင်းလက်ကာ အကြံရလာပြီး အစီအစဉ်တစ်ခုကို ပြော လိုက်သည်။ မန္တလေးသို့ ရန်ကုန်မှ သတင်းစာဆရာ၊ စာရေးဆရာ များကို ဖိတ်ကြားကာ မန္တလေးရှိ သတင်းစာဆရာ၊ စာရေးဆရာများနှင့် မိတ်ဆက်သော အစီအစဉ်တစ်ခုလုပ်ပေးသည်။ စာဆိုတော်ရက် မတိုင် ခင်တစ်နေ့၌ လေယာဉ်ပျံတစ်စင်းလုံး ပေးကာခေါ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုသည် တစ်ပြည်လုံးအား စည်းရုံးရေးဆင်းနေရာ၌ သတင်းစာ ဆရာ၊ စာရေးဆရာများအားလည်း အကျုံးဝင်စေရန် ရည်သန်ဟန်ရှိ သည်။ ကျွန်တော်တို့လည်း ယင်းအစီအစဉ်ကို ကျေနပ်ကြသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်ကိုယ်တိုင်က အရေးတယူ ပြုလုပ်သည်ဟု ခံစားမိကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ စာရေးဆရာအသင်း အမှုဆောင်အဖွဲ့သစ် (၁၉၅၀-၅၁) တက်စက သတင်းစာများ အတော်ရေးကြသည်။ ကလောင်နီများ စာရေးဆရာအသင်းကိုစီးပြီဟု သတင်းစာတစ်စောင် ခေါင်းတပ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်မှာ ကျွန်တော်တို့ စာရေးဆရာအသင်း အမှုဆောင်အဖွဲ့အား သဘောမတူ၍ များ စာဆိုတော်နေ့ အခမ်းအနားများကို ကိုယ်တိုင်လာ ရောက်၍ ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်းလားဟုလည်း ကျွန်တော်က သံသယဖြစ်မိ သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နီးစပ်သော စာရေးဆရာ၊ သတင်းစာဆရာ အချို့က ကျွန်တော်တို့အား တစ်ဖက်က ဖဆပလအစိုးရအား စာပေ နယ်မှ တိုက်ရန် စီစဉ်နေသည် စသည်ဖြင့် ကုန်းချောကြကြောင်း ပြန်ကြားရသည်။ မှန်မမှန်ကား မပြောတတ်။ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်သည် ဆိုကတည်းက တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် တင်းမာမှုများလည်း ရှိလာတော့ သည်။ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် သံသယစိတ်များ ဖုံးလွှမ်းလာတော့သည်။ တစ်ဖက်ဟူသော စဉ်းစားမှုက ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးမှုကို ခြောက်လှန့်ရာ ရောက်တော့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးမကြာမီ နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲကြီး ပြင်းထန်ကာ ပြည်တွင်းစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသဖြင့် ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးမှု အတွေ့အကြုံမှာ မရင့်သန်နိုင်အောင် ဖြစ်လာရတော့သည်။ စာပေသည် နိုင်ငံရေး ထင်ဟပ်ချက်မျှသာဖြစ်လာရာ စာရေးဆရာ စာပေအဖွဲ့အစည်း စစ်မျက်နှာဟူသော စာရေးဆရာ အသင်းအဝန်းအဝိုင်း၌လည်း ဒီမို ကရေစီကျင့်သုံးမှု အတွေ့အကြုံသည် ထင်ဟပ်လာတော့သည်။

ကျွန်တော်တို့ စာရေးဆရာအသင်း အမှုဆောင်အဖွဲ့သို့ ရောက် ကတည်းက သတင်းစာများ၌ စွပ်စွဲချက်များထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ကာတွန်းဆရာများကလည်း ရေးကြသည်။ စာရေးဆရာအသင်း အမှုဆောင်အဖွဲ့သစ်အား ဝေဖန်ရေးသားသော သတင်းစာဆရာ တစ် ယောက်က သူ့ထံသို့ “ကျုပ်တို့အာဏာရရင် ခင်ဗျားကို ဘားလမ်း

အချုပ်ခန်းပို့မယ် ဘာညာ စာတစ်စောင်ရောက်လာကြောင်း” စသည်ဖြင့် သူ၏ သတင်းစာဆောင်းပါး၌ ဖော်ပြသည်ကိုဖတ်ရသည်။ တကယ် ရောက်လာ မလာကား မပြောတတ်။ စာရေးဆရာအသင်း နှစ်ပတ် လည်အစည်းအဝေး၌ နာယကဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုက ပြင်သစ်တော်လှန် ရေး စာပေများကို ကိုးကားကာ “မိမိယုံကြည်ချက်ကို မကြောက်မရွံ့ ရဲရဲရင့်ရင့်ရေးသား၍ နိုင်ငံကို လမ်းပြကြပါ” ဟု စာရေးဆရာများကို တိုက်တွန်းသွားသည်။ ယင်းမိန့်ခွန်းမှာ ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးမှု (ဝါ) လွတ်လပ်စွာရေးသားမှုအတွက် များစွာ အားရစရာကောင်းသော မိန့်ခွန်း ဖြစ်သည်ဟု ခံစားမိကြသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်၏ ယင်းစာပေမိန့်ခွန်း ကောက်နုတ်ချက်ကို အမှုဆောင်အဖွဲ့တက်တက်ချင်း ထုတ်ပြန်သော အမှုဆောင်အဖွဲ့သစ် သဘောထား ကြေညာစာတမ်း၌ ကိုးကားဖော်ပြ လိုက်သည်။ ယင်းသို့ သဘောထားကြေညာစာတမ်း ထုတ်ပြန်သည်ကို ပင် အချို့က နိုင်ငံရေးဆန်သည်ဟု ဝေဖန်လာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ အမှုဆောင်အဖွဲ့ထဲတွင်လည်း လူစုံပါကြသည်။ အများ စုမှာ လူငယ်စာရေးဆရာများဖြစ်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့မှာ စိတ်သန့် သဖြင့် စွပ်စွဲချက်များကို မချေပကြပေ။ ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုမှာ မန္တလေး သို့ဖိတ်ကာ သတင်းစာဆရာ၊ စာရေးဆရာ မိတ်ဆက်ပွဲပြုလုပ်ပေးပြီး နောက်တစ်ဖန် မြစ်ကြီးနားမြို့၌ကျင်းပသော ကချင်ပြည်နယ်၊ မနောပွဲသို့ လည်း မန္တလေးနှင့်ရန်ကုန်မှ သတင်းစာဆရာ၊ စာရေးဆရာများကို ဖိတ်ကြားခြင်းဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့ မြစ်ကြီးနားရောက်သည့် နေ့လယ်က ကွင်းကြီး ထဲ၌ ကချင်ပြည်နယ်သားများ၏ ညီလာခံသို့ ဖိတ်စာဖြင့် တက်လိုက်ရ သေးသည်။ ခန်းမဆောင် မဏ္ဍပ်ကြီးထဲ၌ ညီလာခံကျင်းပသည်။ ကျွန်တော့်အဖို့မှာ ပထမဆုံးအကြိမ် ကချင်လူမျိုးများ၏ အစုအဝေးကို

မြင်ဖူးခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ကချင်လူမျိုးများသည် အနီနှင့်အနက် ပေါင်းစပ်ထားသော အဝတ်အစားအရောင်ဖြင့် ဆင်ယင်ကြသည်။ အစည်းအဝေးခန်းမကြီးထဲကို ဝင်လိုက်သောအခါ အနီနှင့်အနက်ရောင် အတွဲသည် လာ၍ ရိုက်ခတ်တော့သည်။ ကျွန်တော်တို့မှာ သွေးချင်းသားချင်းများ၏ အလယ်ရောက်နေရ၍ ဆန်းသစ်သော ဝေဒနာကို ခံစားနေရသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသ မေခနှင့် မေလိခမြစ်များအကြားမှ လာရောက်ကြသော ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

အခမ်းအနား စမည်ပြုသောအခါ ကချင်ပြည်နယ် အစိုးရဝန်ကြီး ဆမားဒူးဝါးဆင်ဝါးနောင်က “ဒူးဝါးကြီးများရှေ့ကြွပါ” ဟု ဖိတ်ခေါ်လိုက်သံ ကြားရသည်။ မဏ္ဍပ်နောက်ဘက် ရောက်နေကြသော ဒူးဝါးများသည် ရှေ့သို့တက်လာကာ ထိုင်ကြသည်။ အများအားဖြင့် သက်ကြီးရွယ်ကြီးများဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ သူတို့သည် ခေါင်းပတ်ပတ်ထားကြသည်။ ဒူးဝါးမှာ ကချင်လူမျိုး ဆွေမျိုးအုပ် အကြီးအကဲ ဖြစ်သည်။ လူနေကျသော တောတောင်ဒေသအနံ့ဉ်ကား ဆွေမျိုးအုပ်စုများဖွဲ့ကာ နေထိုင်လေ့ရှိကြသည်။

အားလုံးပင် ကချင်ဘာသာစကားဖြင့် ပြောကြသည်။ စကားပြန်ပေးသူရှိ၍ နားလည်ကြ၏။ ညနေစောင်းလာသောအခါ ကျွန်တော်တို့သည် မဏ္ဍပ်ထဲမှ ထွက်ခဲ့ကြသည်။

(၄)

ကွင်းကြီးထဲ၌ကား လူများဖြင့် ပြည့်နေကြသည်။ တချို့သော ကချင်လူမျိုးများမှာ ခေတ်ဆန်ဆန် ဝတ်ဆင်ထားကြသည်။ တချို့အနောက်တိုင်းဝတ်စုံဖြင့်။ ကချင်အမျိုးသမီးများမှာလည်း ရန်ကုန်သူကဲ့သို့ပင် ခေတ်ဆန်ကြသည်။ ကချင်ပြည်နယ် တောင်ပေါ်ဒေသများသို့

နယ်ချဲ့တပ်များနှင့်အတူ သာသနာပြုအဖွဲ့များ လိုက်လာခဲ့ကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံ ယဉ်ကျေးမှုသည်လည်း မြေပြန့်ထက် နောက်မကျလှဘဲ ပျံ့နှံ့ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။

တောင်ပေါ်မှ လာရောက်ကြသော ကချင်ဆင်းရဲသား တောင်ယာသူလေးများကား ကျွန်တော်တို့ မြန်မာဆင်းရဲသားများကဲ့သို့ပင်။ နေပူဒဏ်၊ လေဒဏ်တို့ကို ခံရသဖြင့် ကြေးနီရောင်ပေါက်နေသော အသားရောင်၊ ဘဝ၏ ပင်ပန်းဆင်းရဲသော ဒဏ်ကြောင့် ကြုံကြုံခံသော အမူအရာ မျက်နှာပုံပန်း။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာဆင်းရဲသား လူထုကဲ့သို့ အဝတ်အစားနွမ်းပါးစွာဖြင့်။ မည်သည့်လူမျိုးပင်ဖြစ်စေ လူထုကား အတူတူပင်။ အဖိနှိပ်ခံနင်းပြားဖြစ်မှုဘဝ အတူတူပင်။

အမှောင်ရိပ်များသည် ရှည်၍လာကြလေပြီ။ မနောတိုင်များသည် တစ်ကွင်းလုံးကို ဖြတ်မိအောင် ရှည်လျားလာလေပြီ။ ငုံ့နှင့်လင်းကွင်းသံသည် စည်းဝါးမှန်မှန်ရိုက်နေလေပြီ။ အဝေးရှိ တောင်တန်းများသည် ညို၍လာလေပြီ။

“မနောပွဲ စတော့မယ်” ဟု ကျွန်တော်တို့အပါးရှိ ကချင်အမျိုးသားတို့က လှမ်းပြောလိုက်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရင်ဖိုလာကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မနောကွင်းကြီးထဲသို့ သွားကြသည်။ မနောပွဲ ယဇ်ပူဇော်ပွဲပင်ဖြစ်သည်။ နတ်စင်တဲနန်းမှာ ဝါးထရံကာ သက်ငယ်မိုးထားသော တန်းလျားသဖွယ် အဆောက်အအုံပင်။ အဝတွင် ရာဇမတ်ကွက် ကာထားပြီး ကချင်အမှတ်အသား ဖော်ထားသည်။ နတ်စင်အနီးတွင် ဝါးလုံးများထောင်ထားသော ကျွဲသတ်ရာ မြေကွက်ပင်။ ကျွဲကို လှံနှင့်ထိုးကာ သတ်လိုက်၏။ ဆိုင်ရာက အမဲဖျက်ကြကာ အသားကို လှီးကြ ဖြတ်ကြသည်။ အနီးတွင်ရှိသော မီးရဲရဲ၌ ကင်ကြ

သည်။ ဝါးတွင် ညှပ်ထားသောအသားကိုကင်ပြီး ထိုနေရာတွင်ပင်
ဝိုင်းထိုင်ကာ အမဲကင်နှင့် အရက် မြည်းကြသည်။ ကချင်အရက်တစ်
ကျိုက်၊ အမဲတစ်ကိုက်။

ကျွန်တော်တို့သည် စက္ကူပန်းရောင်စုံများဖြင့် ယှက်သန်းလျက်
ရှိသော မဏ္ဍပ်ထဲ၌ ခေတ္တနားနေကြရသည်။ မဏ္ဍပ်နဖူးစည်း၌ ‘ဧည့်
သည်ဆောင်’ ဟု စာတန်းထိုးထားသည်။ ဒူးဝါးများ၊ ကချင်ပြည်နယ်
အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများ တဖွဲဖွဲရောက်လာကြသည်။

မနောတေးသံကား ကွင်းထဲ၌ မြည်ဟည်းလျက်ရှိလာပြီ။

မကြာမီ ကားတစ်စီးဆိုက်ကာ ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုနှင့် အိမ်သား
များ ဆင်းလာကြသည်။ သခင်နုမှာ ကချင်ဓားလွယ်ကာ ကချင်ခေါင်း
ပေါင်း ပေါင်းထားသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်ကတော် ဒေါ်မြရီမှာလည်း ငွေခွက်
များဆင်၍ စီရရီဆွဲထားသော ကချင်အမျိုးသမီးအဝတ်အစားနှင့်။
အနီနှင့်အနက် စပ်ထားသော အဆင်အယင်။ ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင်
ကချင်အမျိုးသမီးဟု မှတ်ထင်ရသည်။

ဆမားဒူးဝါးဆင်ဝါးနောင် ရောက်လာကာ ဧည့်သည်များကို
လက်ဆွဲနှုတ် ဆက်နေသည်။ ဆမားကြီးမှာ ဧည့်ဝတ်ပျူငှာရှိသူ ဖြစ်
သည်။ အသိအကျွမ်းများနှင့် တွေ့လျှင် ရယ်စရာမောစရာ ပြောနေလိုက်
သေးသည်။

ငွေခွက်များ ရင်၌တွဲထားသော၊ ချောမောလှပသော ကချင်
အမျိုးသမီးကလေးများသည် ဝါးစိမ်းကျည်တောက်နှင့် ချင်း၊ ကြက်ဥ
ပါသော ဖက်စိမ်းထုပ်များကို ဧည့်သည်များအား လိုက်လံဝေငှသည်။
ဝါးစိမ်းကျည်တောက်ထဲ၌ကား နာမည်ကျော်ကြားသော ကချင်အရက်။

သခင်နုသည် ပြုံးကာ ကျွန်တော်တို့နားသို့ ရောက်လာသည်။
သူသည် ကချင်ခေါင်ရည်ထည့်ထားသော ဝါးကျည်တောက်နှင့် ညိုမြ

အားကြည့်ကာ “ရေငတ်တုန်း ရေတွင်းထဲကျဆိုတာမျိုးပေါ့ကွာ” ဟု ပြောပြီး ရယ်မောနေသည်။ ညိုမြကလည်း မထုံတက်တေးဖြင့် ပြုံးနေ၏။ သခင်နုကို ၁၉၃၆ ခု ကျောင်းသားသပိတ်မှောက် ခေါင်းဆောင်အဖြစ် မျက်စိထဲမြင်လာမိသည်။ ညိုမြမှာလည်း ထိုစဉ်က သပိတ်မှောက်ကျောင်းသား။ အိုးဝေမဂ္ဂဇင်း၌ ‘ငရဲခွေးကြီး လွတ်နေပြီ’ ဟူသော ဆောင်းပါးရေးသူ။ ယင်းဆောင်းပါးကြောင့် အိုးဝေမဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာကိုအောင်ဆန်းမှာ ကျောင်းထုတ်ခံရတော့မည့်ဆဲဆဲ။ ထိုစဉ်က တက္ကသိုလ်သမဂ္ဂဥက္ကဋ္ဌ ကိုနုမှာကျောင်းထုတ်ခံရသည်။ ထိုအရေးကို အမှီပြု၍ ကျောင်းသားသပိတ် ပေါ်လာရသည်။ လွန်ခဲ့သော ၁၅နှစ်က။ ကျွန်တော်တို့မှာလည်း ဆယ်တန်းသပိတ်မှောက်ကျောင်းသား။

ငေးနေသော ကျွန်တော့်အား သခင်နုက “မင်းကော ကတတ်သလား” ဟု လှမ်းမေးလိုက်သည်။

“မကတတ်ဘူး ကိုကြီးနု”

“အလွယ်ကလေးပါကွာ နည်းနည်းပါးပါးကပေါ့”

ကျွန်တော်မှာ ရင်ခုန်နေမိသည်။ မနောဗုံနှင့် လင်းကွင်းသံမှာ စည်းချက်ဝါးချက် မှန်မှန်ရိုက်နေ၏။ မေခနှင့် မေလိခမြစ်များရှိရာ ဘက်မှ တောင်တန်းကြီးများမှာ ပြာမှိုင်းလာလေပြီ။ ငွေရောင်ဖျော့ဖျော့ကလေးသည် စိမ်းသောမြက်ခင်းပြင်ပေါ် အနားသတ်သည်။ အေးမြသော လေကလေးက တိုက်ခတ်လာ၏။

ဝါးစိမ်းကျည်တောက်ထဲမှ ကချင်ခေါင်ရည်ကို တစ်ကျိုက်မော့ကြည့်သည်။ ပူလှပျံ့တကား။ ချဉ်တင်တင်၊ ပူရှုရှု၊ ချင်းကို တစ်ကျိုက်ကိုက်လိုက်ရာ မွှေးလာ၏။ ကြက်ဥပြုတ် ပါးစပ်ထဲထည့်လိုက်သည်။ ချဉ်ရှုစိမ့်မွှေးလာ၏။ မနောဗုံသံသည် မြည်ဟည်းလာသည်။

“ကဲ ... မနောကကြရအောင်”

ဧည့်သည်များသည် ရင်တခုန်ခုန်နှင့် မနောကွင်းထဲ ဆင်းကြရသည်။ မြက်ခင်းပြင်ကြီးအလယ်တွင်ကား ရာဇမတ်ကွက်များဖြင့် အဝိုင်းကြီး ကာထားသည်။ ယင်းအဝိုင်းကြီးထဲသို့ဝင်ရန် အပေါက်ဝများ ဖွင့်ထားသည်။ ဝါးနှင့်သစ်ရွက်များကို ပေါင်းကူးခုံးပြုလုပ်ကာ မုခ်ဝ သဏ္ဍာန် ဆင်ယင်ထားသည်။ ဧည့်သည်များသည် ထိုဝါးနှင့် သစ်ရွက် မုခ်ဝမှ ဝင်ကြရသည်။ ပွဲကြည့်ပရိသတ်ကြီးမှာ ရာဇမတ်ဝိုင်းအပြင်မှ ကြည့်နေကြသည်။ မနောဝိုင်းကြီး၏ အလယ်၌ကား ပေ ၂၀ ခန့်အမြင့် ရှိသော မနောတိုင်များ စိုက်ထူထားသည်။ မနောတိုင်ကို အနီနှင့်အနက် ဆေးရောင်ဖြင့် အတွန့်အကောက်၊ အရစ်များ ခြယ်ကုံးထားသည်။

ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုက ဓားလွယ်လွယ်ကာ ဝှူးဝါးများနှင့်အတူ နေရာယူလိုက်သည်။

ကချင်မနောက အဝတ်များဆင်ထားသော ရာဇမတ်ကာရှေ့မှ ခေါင်းဆောင်သည် အစိမ်း၊ အနီ၊ အပြာ၊ အဝါ အပွင့်အကွက်အရောင် ကို ခြုံထားသည်။ အဆင်မှာ တရုတ်ဆန်သည်။ လူစီတန်းကြီးသည် မနောတိုင်ကိုပတ်ကာ ကကြသည်။ ကိုယ်ကိုယ်မီးထိုးကာ ခြေကိုမြှောက် ကာခုန်ကာ။ လူစီတန်းကြီးသည် မြေလိုတွန့်ကောက် ကသွားသည်။ လူအများ ကသည့်အတိုင်း နောက်က လိုက်ကရသည်။ အစနှင့်အဆုံး ဆုံမိကြသောအခါ ဟေးလားဝါးလား ညံ့နေအောင် အော်လိုက်ကြ သည်။

မှောင်လာသောအခါ မနောဝိုင်းအကကြီးမှာ တစ်ကွင်းလုံး ပြန့်လာတော့သည်။ ကျားမမရွေး၊ ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး ဝင်ကကြတော့ သည်။ တကယ့်လူထုအကပင်။ တစ်ညလုံး ကကြသည်။ အမှောင်ရိပ် များကျလာပေပြီ။

ကျွန်တော်တို့သည် မနောဝိုင်းမှထွက်ကာ ကွင်းကြီးတစ်နေရာရှိ

ကချင်ဇာတ်ခုံရှိရာသို့ သွားကြသည်။ ဇာတ်ခုံအပြင်အဆင်မှာ တရုတ်ဆန်သည်။ ပိတ်ကားအဖြူကို ဖွင့်လိုက်ပိတ်လိုက်လုပ်ကာ အတွင်းမှ ထွက်လာရသည်။ ကျွန်တော်အကြိုက်ဆုံးကား ယောယင်အကပင်။ ဝါးခြမ်းပေါ်၌နင်းကာ ခါးတောင်းကျိုက်နှင့် ကသောအက၊ ခါးကုန်းလိုက်သောအခါ ခါးတောင်းကျိုက်တစ်ဝိုက်မှ လိမ်းထားသော ဆေးအရုပ်များ ပေါ်လာကြ၏။ ထိုအခါ ပရိသတ်က တဝါးဝါးရယ်မောကာ သြဘာပေးလိုက်ကြသည်မှာ ညံသွားတော့သည်။ တကယ့် ကချင်လူထုအက။

နောက်တစ်နေ့၌ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများ မိန့်ခွန်းပြောကြားကြသော အစည်းအဝေးသို့ တက်ကြရသည်။ ဆမားဒူးဝါးဆင်ဝါးနောင် ဦးစွာစကားပြောသည်။ ရှမ်း၊ ကယားပြည်နယ် ဝန်ကြီးများသည် ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုပြောပြီးနောက် ပြောကြသည်။ အားလုံးက သူပုန်ကို ရှုတ်ချကာ သခင်နု၏ခေါင်းဆောင်မှုကို ချီးကျူးကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းပြီးနောက် သခင်နုသည် ပြည်ထောင်စုကြီး မပြုပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူအဖြစ် သဘောတူထားကြသည်။

မိန့်ခွန်းများပြောပြီးကြသောအခါ ဧည့်သည်တော်များအား ကချင်လက်ဆောင် ပေးအပ်သည်။ ငွေပန်းငွေပွင့်များဖြင့် လုပ်ထားသော ကချင်ဓား၊ ဓားအိမ်ကို ကြီးနီဖြင့် ပတ်ထားသည်။ ငွေခွက်ငွေကြီးများဖြင့် ရက်ဖောက်စီခြယ်ထားသော ကချင်လွယ်အိတ်နီ။ ထိုကချင်ဓားနှင့် လွယ်အိတ်ကို တောင်စဉ်ဖက်ရွက်၊ ဝါးရိုးခြမ်း ရက်ထားသော ကလပ်ပေါ်၌ တင်ကာပေးသည်။

ပြန်မည့်နံနက်က ဝက်ကုန်းဈေးသို့သွားသည်။ တရုတ်ဈေးပင်။ မြန်မာစကားမတတ်၍ လက်ချောင်းထောင်ကာ ဝယ်ရသည်။ တရုတ်ခွေးစုတ်ဖွားပင် ဝယ်ရသည်။ ဘေးလွယ်အိတ်၊ ဝက်ပေါင်ခြောက်၊

ကြက်ဥ၊ သက္ကလတ်အင်္ကျီရှည်၊ ဓာတ်မီး။ မင်းရှင်က တရုတ်ခွေး
တစ်ကောင်ဝယ်သည်။

ဂန္ဓမာပန်းရနံ့သင်းသော လေယာဉ်ပျံသည် မြစ်ကြီးနားမှ ပျံသန်း
ရင်းနောက် ၄ နာရီကြာသော် ရန်ကုန်ရောက်သည်။

ရန်ကုန်ရောက်သောအခါ ဇန်နဝါရီလ ၁၄ ရက်၌ ကျင်းပသည့်
သုံးလပတ် သင်းလုံးကျွတ်အစည်းအဝေး၌ ကျွန်တော်တို့ စာရေးဆရာ
အသင်းအမှုဆောင်အဖွဲ့အား အယုံအကြည်မရှိအဆိုတင်သောစာကို
ဖတ်ရလေသည်။ ။

နှင်းခဲပျော်ကျ မေလိခ (၁) ကို ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊ ဧပြီ၊ ၁၉၆၉ တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး
နှင်းခဲပျော်ကျ မေလိခ (၂) ကို ဆက်လက် ရေးသားခဲ့သော်လည်း ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း
တွင် အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ဖော်ပြခွင့်မရရှိခဲ့ပါ။ အဆိုပါစာမူကို ဆရာ
ဒဂုန်တာရာ၏ မိသားစုက သိမ်းဆည်းထား၍ ယခုစာအုပ်တွင် ဖော်ပြနိုင်ခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

မြို့တော်ရုပ်ပုံကားချပ်

(က)

ဘုန်းကြီးကျောင်းမရှိဆိုသည်မှာ ကျွန်တော် ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဘုန်းကြီးကျောင်းများသို့ သိပ်မရောက်ဖူးခဲ့။ ဘုန်းကြီးကျောင်းမရှိသော်လည်း ကျွန်တော်နေသော ကိုင်းတန်းလမ်းထိပ်၊ ကျုံးကြီးလမ်းဘက်တွင် သံပုံစေတီဟု အများခေါ်ကြသော စေတီကားရှိသည်။ လမ်းဘေး ပလက်ဖောင်းပေါ်တွင် တည်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ သည်ဘုရားကိုတော့ ကျွန်တော်ရောက်သည်။ ဆည်းလည်းသံက သာလှသည်။

ရန်ကုန်မြစ်ကိုတော့ ကောင်းစွာသိသည်။ အကျယ်ကြီး၊ အင်မတန် ကျယ်သည်။ မြစ်ဆိပ်ကမ်းတွင် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောများကို မြင်ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ ကျေးရွာနှင့် ဘာမျှမဆိုင်သော မြင်ကွင်းများ၊ ကျေးရွာတွင် တောရွံ့လမ်း၊ မြေကြီးလမ်း။ ရန်ကုန်တွင်တော့ ကတ္တရာလမ်း။ ကတ္တရာလမ်း မကြာခဏခင်းသည်ကိုတော့ တွေ့ရသည်။ လမ်းပြင်သည် အပွဲအနိမ့်မခံ၊ ကတ္တရာခင်းသည်ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့သည် ပလက်ဖောင်းတွင်သာလျှောက်ရသည်။ ပလက်ဖောင်းမရှိသော လမ်းတွင်တော့ ဘယ်သို့သွားကြမည်မသိ။ ကျွန်တော်ခြေနှင့် စမ်းကြည့်သည်။ ကပ်စေးကပ်စေး၊ ဖိနပ်နည်းနည်းပေ၍ နောက်ထပ်မနင်းပုံတော့။ ကျေးရွာတွင်

လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မရှိ။ ကျွန်တော်နေသောအိမ်မှာ လမ်းထိပ်တစ်အိမ်
 ကျော်တွင်ရှိ၍ လက်ဖက်ရည်ဆိုင် နောက်ကျောဘက်ကို ကောင်းစွာ
 မြင်ရသည်။ ကာကာဆိုင်ဟု ခေါ်ကြသည့် ကုလားများပိုင်ဆိုင်သောဆိုင်
 လက်ဖက်ရည် ကောင်းကောင်းရသည်။ နံပြား မနက်တိုင်းရသည်။
 ဓာတ်ရထား၊ မော်တော်ကားများစွာ တွေ့ရသည်။ မော်တော်ကားများမှာ
 အမိုးဖွင့်ကားများလည်း ပါသည်။ ကားတိုင်းတော့ မဟုတ်။ အမိုးဖွင့်၍
 ရသည်။ ပိတ်၍ရသည်။ ညဘက် အိုက်စပ်သည့်အခါ အမိုးကိုဖွင့်၍
 သွားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော်လည်း စီးဖူးသည်။ မြင်းရထား
 လည်းရှိသည်။ မြင်းရထားမှာနှစ်မျိုး၊ တစ်မျိုးကတော့ ရထားလုံးဟု
 ခေါ်သည်။ အလုံပိတ်သောရထား။ တရုတ်ကတ်များ ဖွင့်၍ရသည်။
 ပိတ်၍လည်းရသည်။ နောက်တစ်မျိုးကတော့ ဒေါက်ကပ်ဟုခေါ်သည်။
 ဘာကြောင့် ဒေါက်ကပ်ဟု ခေါ်သည်မသိ။ မြင်းဆွဲသောရထား၊ သို့သော်
 ရထားလုံးနှင့်မတူ၊ အမိုးဖွင့်၍ ပိတ်၍ရသည်။

ထိုင်ခုံများမှာ ဆိုဖာဖုံများဖြစ်၍ အဖြူရောင်အဝတ်များဖြင့်
 လွှမ်းထားသည်။ သပ်သပ်ရပ်ရပ်ခမ်းခမ်းနားနား သို့သော် မြန်မာများ
 သိပ်စီးကြဟန်မတူ။ အာဏာပိုင် အင်္ဂလိပ်များစီးသည်ကိုသာ မြင်ရ
 သည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကိုတော့ ကောင်းစွာ မှတ်မိသေးသည်။
 ရွှေတိဂုံဘုရားသွားလျှင် ဂျူဗလီဟောကို ဖြတ်ရသည်။ ဂျူဗလီဟော၏
 အဆောက်အအုံမှာလည်း အင်မတန်လှပသည်။ ကျွန်တော်ကြိုက်သည်။
 ဦးဖိုးစိန်၏ပွဲ ယင်းဂျူဗလီဟောတွင် ပြုလုပ်သည်ကို ကျွန်တော်မှတ်မိနေ
 သည်။

အင်္ဂလိပ်အာဏာပိုင်များက ဒေါက်ကပ်နှင့် လာကြသည်ကို
 မှတ်မိနေသည်။ အင်္ဂလိပ်မများ အနားကပ်လျှင် ရေမွှေးနံ့က တကြိုင်

ကြိုင်၊ ကျွန်တော်က ဒေါက်ကပ်ပေါ်မှ ရွှေကလေးဆင်းလာသော အင်္ဂလိပ်၊ အင်္ဂလိပ်မများကို ငေးမောကြည့်နေမိသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီ၏ အလှအပကတော့ ထူးခြားလှသည်။ မျက်စိထဲ တွင် အမြဲတမ်းစွဲ၍နေသည်။ ရွှေရောင်ဝင်းပ။

ကျွန်တော်ငယ်စဉ်က နေခဲ့သော ကိုင်းတန်းမှာ ရန်ကုန် အနောက်ပိုင်း ၇ လမ်းနှင့် ၆ လမ်းကြား၊ လမ်းနည်းနည်းကျယ်သော လမ်းဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြစ်မှ လေတဟူးဟူးတိုက်သည်။ အပေါ်ထပ်ဖြစ်၍ ဝရန်တာမှ ကြည့်လိုက်လျှင် ရန်ကုန်မြစ်ကို ဝိုးတဝါးပင် မြင်ရသည်။

ဓာတ်ရထား၊ မြင်းရထား၊ မော်တော်ကားများအပြင် လန်ချားကို တွေ့ရသည်။ လန်ချားကိုတော့ ကုလားများသာဆွဲသည်။

ရန်ကုန်မြို့တွင် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်များမှာ ကုလားကသာများသည်။ တရုတ်တန်းတွင်လည်း တရုတ်ဆိုင်များကများသည်။ ဤရုပ်ပုံကားချပ်သည်ကား လွန်ခဲ့သော အနှစ် ၆၀ ကျော် ၆၅ နှစ်ခန့်က မှတ်မိနေသော ရန်ကုန်မြို့တော်၏ မြင်ကွင်းဖြစ်ပေသည်။

(ခ)

အသံဗလံများကတော့ မြန်မာတေးသံများဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်တေးသံများ သိပ်မကြားမိ။ ထိုအခါက သိပ်ခေတ်မစားသလား၊ ကျွန်တော်နေသော ပတ်ဝန်းကျင်ကပင် မြန်မာတေးသံကို လိုလားသလား ကျွန်တော် ကောင်းစွာ မမှတ်မိတော့၊ မဝေဖန်တတ်၊ ပွဲလမ်းသဘင်များကိုတော့ မှတ်မိနေသည်။

တန်ဆောင်တိုင်တွင် မီးပုံများထွန်းညှိ၍ တစ်မြို့လုံး မီးရောင်စုံ၊ ကန်တော်ကြီး လှေပြင်ပွဲလည်း ကျင်းပသည်။ ကန်တော်ကြီးရှိ သစ်ပင်များတွင် မီးလုံးများထွန်းထား၍ အင်မတန်လှပသည်။ ရောင်စုံ၊ စိမ်း၊

နီ၊ ပြာ၊ ဝါ။ ဘုရင်ခံက ကရဝိက်ဖြင့်စီးကာ လှေပွဲကိုကြည့်သည်။
 အခါကြီး၊ ရက်ကြီးများတွင် ဘုရားများတွင်ကား ကျိတ်ကျိတ်
 တိုး။ ပွဲဈေးတန်းတွင် ချင်းသုပ်သည်များက အင်မတန်ပေါ့၊ ကျွန်တော့်
 ဖခင်က ခေါ်၍ မဂိုလမ်း၊ ဒန်ပေါက်ထမင်း၊ ဘုံဘောရက်စတောရင့်က
 ရေခဲမုန့် စသည်တို့က ကျွန်တော့်အတွက် အဆန်းအသစ်အစာများ။
 ကျွန်တော်တို့အိမ်တွင် တယ်လီဖုန်းရှိ၍ ထိုခေတ်က တယ်လီ
 ဖုန်းမှာ လှည့်ရသည်။ လှည့်သောအခါ တစ်ဖက်မှ အသံကြားရသော
 အခါ မိမိဆက်လိုသော နံပါတ်ကိုပြောရသည်။ ထိုအခါမှ ခေါ်ပေးရ
 သည်ဖြစ်၍ စကားပြောနိုင်သည်။ ပြီးလျှင် စကားပြောခွက်ကို သူတိုင်
 ကလေးတွင် ချိတ်ထားရသည်ကို မှတ်မိနေသည်။ ယင်းတို့သည်ကား
 မြို့တော်၏ အမြင်အာရုံ၊ အကြားအာရုံ၊ အလှအာရုံတို့ ဖြစ်သည်။
 မှတ်မိသမျှ အာရုံခံစားမှုများဆိုပါတော့။

(ဂ)

၁၉၃၇၊ အသက် ၁၇ နှစ်အရွယ်လောက်ကစ၍ ကျွန်တော်
 ရန်ကုန်အနေ များသွားသည်။ ရန်ကုန်မှာ ကျောင်းနေ၍လည်း ရန်ကုန်
 မှာ အနေများခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျောင်းပိတ်ရက်များတွင်သာ အိမ်သို့
 ပြန်ရသည်။

ရန်ကုန်သည် အာရှတွင် အသန့်ရှင်းဆုံးမြို့ ဖြစ်သည်ဟု
 နိုင်ငံခြားတွင် ပြောစမှတ်ပြုကြောင်း ကြားရသည်။ ထိုအခါက ကျွန်တော်
 သည် နိုင်ငံခြားသို့မရောက်ဖူး၍ ယင်းနှိုင်းယှဉ်ချက်ဆိုသည်ကား မည်မျှ
 အထိ မှန်ကန်သည်ကိုမသိ။ ကျွန်တော် သိနေသည်ကား ထိုအခါက
 ရန်ကုန်မြို့တော်သည် သန့်ရှင်းသည်ကတော့ အမှန်ပင်။

၁၉၃၈ လောက်တွင် တက္ကသိုလ်ရောက်သောအခါ ပို၍

သပ်ရပ်သန့်ရှင်းလှပသော မြင်ကွင်းကို တွေ့ရသည်။ မှန်တံခါးမှာ အမြဲတမ်း ပြောင်လက်ကြည်လင်နေသည်။ အဖြူဝတ် ကုလားအလုပ် သမားများက အမြဲတမ်းပွတ်တိုက်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ စာသင်ခန်း ဆောင်များ၏ ကျွန်းသားကြမ်းပြင်မှာ အမြဲတမ်း ဖုန်များကင်းစင်ကာ ချောလက်ပြောင်ဝင်းနေသည်။ အဓိပတိလမ်းမကြီးဘေးရှိ မြက်တို့ကို လည်း အမြဲတမ်း မြက်ဖြတ်စက်ဖြင့် တကျောင်းကျောင်း ခုတ်ထားသဖြင့် ညီညာနေသည်။ ကျွန်တော်တို့ တောမြို့များတွင် မတွေ့ရသော သပ်ရပ် မှုများဟု ဆိုနိုင်သည်။

ယူနီဗာစီတီကောလိပ်စာကြည့်တိုက် အောက်ထပ်ရှိ ကျောင်း အုပ်ကြီး၏ရုံးခန်းမှာ ခုံညားသပ်ရပ်နေသည်။ ကျွန်တော် ရာဇဝင်အတန်း မှန်မှန်မတက်၍ ဌာနမှူးပါမောက္ခက တိုင်စာပို့သဖြင့် ကျောင်းအုပ်ကြီး ရုံးခန်းသို့ သွားရောက်၍တွေ့ဖူးသည်။ စားပွဲကြီးမှာ ပြောင်လက်နေ သည်။ အမြင်ကပင်လျှင် ရိုသေခုံညားစရာ။ ယူနီဗာစီတီ စာကြည့်တိုက် ဟုခေါ်သော တက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်မှာလည်း သပ်ရပ်သန့်ရှင်းသည်။ စာအုပ်များ စီရီထားပုံမှာ သေသပ်သည်။ ကျွန်တော်ကတော့ စာကြည့် တိုက်သို့ သိပ်မသွားဖူး။ စာကြည့်တိုက်ရုံးခန်းရှိ စာကြည့်တိုက်မှူး ဆရာဦးခင်ဇော်ထံသို့ တစ်ခေါက်သွားရသော အတွေ့အကြုံသာရှိသည်။

ဗဟိုစာကြည့်တိုက် ကျောဘက်ရှိ လမ်းတိုကလေးတွင် အသံ လွှင့်ရုံဖွင့်ခါစက တည်ရှိသော အသံလွှင့်ရုံသို့ ရောက်ဖူးသည်။ သပ်ရပ် သန့်ရှင်းသည်။ ကော်ဇောများခင်းထား၍ လမ်းလျှောက်သည့် အသံပင် မကြားရ။ ဖန်သီးများဖြင့်လှပသည်။ အသံလွှင့် ရုံဖွင့်ခါစဖြစ်၍ ယင်း နေရာတွင် ထားဟန်ရှိသည်။ မြန်မာအသံလွှင့်သော အခန်းက တစ်ခန်း၊ အင်္ဂလိပ်အသံလွှင့်သော အခန်းက တစ်ခန်း၊ စန္ဒရားချင်းမတူ။ အင်္ဂလိပ် အသံလွှင့်သောအခန်းက သုံးချောင်းထောက်စန္ဒရားကြီး၊ မြန်မာအသံ

လွင့်သောအခန်းက မတ်ရပ်စနွှာရား။

ရုံးအဆောက်အအုံများကိုတော့ သိပ်မရောက်ဖူး။ အတွင်းဝန်ရုံးထဲရှိ အလယ်တွင်ရှိသော ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ဆောင်သို့ တစ်ခေါက်ရောက်ဖူးသည်။ အဆောက်အအုံကတော့ သိပ်မကြီးလှ။ လွှတ်တော်အမတ်များသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်သာ ပြောကြသည်။ သမ္မတဦးချစ်လှိုင်ဟူ၍ ဝံသာနုခေတ် ထင်ရှားကျော်ဇောသော ဦးချစ်လှိုင်သည် ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်နေ့က လွှတ်တော်အစည်းအဝေးသဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ သန့်ရှင်းရေးအလုပ်သမားများက အမြဲတမ်း အဆောက်အအုံများကို သနောသဖြင့် သန့်ရှင်းသပ်ရပ်နေဟန်တူသည်။ ယင်းတို့သည်ကား စစ်မဖြစ်ခင် ကျွန်တော်ရောက်ဖူးသော မြို့တော်၏ကားချပ်များဖြစ်သည်။

(ဃ)

၁၉၅၁ ထိ ကျွန်တော်နိုင်ငံခြားသို့ ရောက်ဖူးသည်မဟုတ်။ ၁၉၅၁ က တရုတ်ပြည်သို့ ပထမဦးဆုံး နိုင်ငံခြားခရီးအဖြစ် ရောက်ဖူးသည်။ လေယာဉ်က ဘန်ကောက်တွင် ခေတ္တဆိုက်သည်။ ဘန်ကောက်မြို့ကိုတော့ သိသည်မဟုတ်။ လေယာဉ်ကွင်းလောက်သာ ရောက်သည်။ ထို့နောက် ခဏရပ်ပြီး စားသောက်ပြီးသောအခါ ဟောင်ကောင်သို့ ဆက်၍သွားသည်။ ဟောင်ကောင်သို့ ညနေခင်း ရောက်သွားသည်။ ဟောင်ကောင်ကတော့ လူနေတိုက်တာ ပြည့်ကျပ်ရှုပ်ထွေးနေသည်ကို ခံစားလိုက်ရသည်။ လေဆိပ်ကတော့ အပျံစား၊ ဘန်ကောက်လေဆိပ်နှင့်မတူ ထည်ဝါခုံညားသည်။ ပြောင်လက်သည်။

ဟောင်ကောင်မှာ အင်္ဂလိပ်ပိုင်၊ တရုတ်လူမျိုးများ နေထိုင်သော ကျွန်းကလေးပေါ်ရှိမြို့ ဖြစ်သည်။ လူစည်ကားသည်ကို ပထမဦးဆုံး

ထိတွေ့ခြင်းပင်။ လူတွေက တရွရွပြတ်ခဲလျက်။ ဘယ်ကိုကြည့်ကြည့် တရုတ်လူမျိုးများ။ အိမ်၊ တိုက်တာတို့မှာလည်း အမြင့်များ ဖြစ်ကြသည်။ လမ်းကကျဉ်းသည်။ အပေါ်ထပ်တွင် ပြတင်းပေါက်မှ ဝါးလုံးဖြင့်ထိုးကာ တရုတ်ဘောင်းဘီများ၊ အင်္ကျီများ နေလှန်းထားတာကို တွေ့ရသည်။ လမ်းက အတော်ကလေးကျဉ်းသည်။ အကွေ့အကောက်များသည်။ ဘယ်ကြည့်ကြည့် လူတွေက တရွရွ။ ဘတ်စ်ကားနှစ်ထပ်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ အင်္ဂလိပ်ပိုင်ဖြစ်၍ သပ်သပ်ရပ်ရပ်ဖြစ်အောင်တော့ ကြီးစား ထားရဟန်တော့ တူသည်။ သို့သော် နေရာနှင့် လူမမျှ၍ ကျပ်သပ်ပြတ် သိပ်နေဟန်တူသည်။ အင်္ဂလိပ်ပိုင်ဖြစ်၍ ပုလိပ်အဝတ်အစားကို သွားတွေလိုက်ရသောအခါ ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်နှင့်တူသည်ဟု ခံစား မိသည်။ ပုလိပ်တို့သည် ကာကီရောင် ဘောင်းဘီအတိုနှင့် သားရေ စလွယ်ကို လွယ်ထားသည်။ အင်္ဂလိပ်များဖြစ်သည်။

ဟောင်ကောင်တွင် နှစ်ရက်၊ သုံးရက်ခန့်နေပြီး ကန်တုံမြို့သို့ ပုလဲမြစ်လမ်းကြောင်းဖြင့် သင်္ဘောစီးကာသွားရသည်။ ကန်တုံသည် လည်း သိပ်သပ်သပ်ရပ်ရပ်ကြီးတော့မဟုတ်။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာပြည် နှင့်သိပ်မကွာ။ ထို့နောက် ကန်တုံတွင်လည်း ခဏနေပြီး လေယာဉ်ပျံဖြင့် ပီကင်းသို့သွားကြသည်။ ပီကင်းဆိုသည်က ရှေးအကျဆုံး ရှေးမြို့ဟောင်း ကြီး။ တရုတ်တို့မှာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် ရှေးအကျဆုံးသော တိုင်းပြည် အဖြစ် ထင်ရှားသည်။ အစောဆုံးယဉ်ကျေးသော တိုင်းပြည်အဖြစ် လည်း ရာဇဝင်တွင် ထင်ရှားခဲ့ရသည်။ လမ်းများမှာ ကျယ်ဝန်းသည်။ မြို့ရိုး၊ ကျုံး၊ မုခ်ပေါက်၊ နန်းတော်များကိုမကြာခဏတွေ့ရတတ်သည်။ ရှေးမြို့ဟောင်းပုံပေါ်နေသည်။

ခြင်မရှိ၊ ယင်မရှိ၊ ဟိုတယ်အတွင်းခန်းတွင် ခြင်ထောင်မရှိ။ ကန်တုံတွင်မူကတော့ ခြင်ထောင်သာရှိသည်။ သို့သော် ကန်တုံတွင်

မူကတော့ ခြင်မရှိ၊ ယင်မရှိပေ။ အခြားနေရာများတွင်ကတော့မသိ။
 ရန်ကုန်မြို့တော်နှင့်တော့ မတူ။ ရန်ကုန်ကတော့ ရှေးဟန်မရှိ။
 ရန်ကုန်တွင် ရှေးအကျဆုံးသော အဆောက်အအုံမှာ သိဂုံတ္ထရကုန်း
 တော်ပေါ်ရှိ ရွှေတိဂုံစေတီတော် ရင်ပြင်ပင်ဖြစ်သည်။ ဒါကတော့
 အင်မတန် ထူးခြားသည်။ ဘယ်နိုင်ငံနှင့်မျှမတူသော ထူးခြားသော
 ရွှေတိဂုံ။ ရွှေရောင်ပြီးပြက်ပင်။ ပီကင်းတွင်တော့ ရွှေရောင်သိပ်မတွေ့ရ။
 အရောင်တွေကတော့ ခပ်မှိုင်းမှိုင်းပင်။ နန်းတော်များ၏ ဘုံအဆင့်စဉ်
 အုတ်ကြွပ်အမိုးသာ ခပ်ဝါဝါ အစိမ်းနုရောင်တောက်နေသည်။ အားလုံး
 ကတော့ ခပ်မှိုင်းမှိုင်းသာ။ ရှေးဟောင်းအရောင်ဟု ဆိုပါတော့။
 ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုသည့် ဟိုတယ်မှာလည်း ယခုအခါ သတင်း
 လောကတွင် တီအန်မင်ရင်ပြင်ဟု ကျော်ကြားနေသော ဟေမန္တ နန်း
 တော်ရှေ့မှ ရင်ပြင်ကြီးနှင့် ကပ်လျက်ဖြစ်သည်။ လမ်းလျှောက်ရုံနှင့်
 ရောက်သည်။

ရင်ပြင်ကြီးမှာ ကျုံးနှင့်မြို့ရိုး တံတိုင်းများရှေ့တွင်ဖြစ်သည်။
 အနောက်တွင်ကား နန်းတော်၏ တစ်ဖက်ရင်ပြင်၏ အစွန်တွင် ညီလာခံ
 အစည်းအဝေး ခန်းမကြီးနှင့် တော်လှန်ရေးပြတိုက်များ ခေတ်ဆန်ဆန်
 အဆောက်အအုံများဖြင့် ဆင်ယင်ထားသည်ကို နောက်အခေါက်များစွာ၌
 တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့် ခေတ်ကတော့ ရှေးဆန်ဆန်
 ပီကင်း။ ရှေးဆန်သည့်တန်ဖိုးကလည်း အင်မတန်ကြီးမားသည်။
 ကျွန်တော်တို့၏ ရင်ပြင်ကို အစဉ်အလာ ရာဇဝင်ကျမ်းဂန်ကြီးထဲသို့
 ရောက်သွားရဘိသကဲ့သို့ ခံစားရပေသည်။ ။

မြို့တော်ရန်ကုန်မဂ္ဂဇင်း၊ ဇန်နဝါရီ၊ ၁၉၉၅။

ပရပ်(ဂ်) မြို့သစ်/မြို့ဟောင်း

ကျွန်တော် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသို့ ၁၉၅၃ နိုဝင်ဘာလက သွားခဲ့သည်။ သွားသည့်အကြောင်းကတော့ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသို့ မူလက သွားရန်မဟုတ်။ သြစတြီးယား၊ ဝီယင်နာမြို့တွင် ကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ အစည်းအဝေးသို့ သွားရောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် နိုင်ငံကူးလက်မှတ် အခက်အခဲကြောင့် စောင့်နေရသည့် ရက် ကြာသွားကာ ဝီယင်နာသို့ အရောက် နောက်ကျသွားခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့ တရုတ်ပြည်မှ လှည့်ပြန်သွားရသည်။ လမ်းတွင်ပင် အစည်းအဝေးကြီး ပြီးသွားသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့က ဝီယင်နာသို့ မသွားဘဲ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားသို့ သွားရန် အစီအစဉ်လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားပြည် ပရပ်(ဂ်)တွင် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ၏ အဖွဲ့ချုပ်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အဖွဲ့ချုပ်သို့သွားရန် ဖြစ်လာရသည်။ ထိုအခါက ကိုယ့်စရိတ်နှင့်ကိုယ် သွားရခြင်းဖြစ်၍ ရန်ကုန်မှ ဝီယင်နာသို့ တိုက်ရိုက်ပျံသန်းသည့် လေယာဉ်ခကို မတတ်နိုင်။ တရုတ်ပြည်မှ လှည့်၍သွားလျှင် စရိတ်သိပ်မကုန်။ ရန်ကုန်မှ ဟောင်ကောင်သို့ လေယာဉ်ပျံခ ပေးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ရက်ကြာသွားသည်။

ဆိုဝိယက်ပြည်ထောင်စုရှိ မော်စကို၊ လီနင်ဂရက်၊ ယူကရိန်းပြည် မြို့တော် ကီးယက်ဖ်၊ ဂျော်ဂျီယာပြည်၏ မြို့တော် တီဘလီစီ၊ ဂိုရီ စသည်တို့ကိုသာ ကျွန်တော် လှည့်လည်ကြည့်ခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့ ငြိမ်းချမ်းရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားပြည် ပရပ်(ဂ်)သို့ သွားကြသည်။ ဘိုင်လို ရုရှားမြို့တော် မင်းစ်မှတစ်ဆင့် သွားကြရသည်။ ထိုအခါက ချက်ပြည်နှင့် စလိုဗက်တို့ ပေါင်းစပ်ထားသော ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားပြည်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ တွင်တော့ ချက်က တစ်ပြန်၊ စလိုဗက်က တစ်ပြန်၊ သီးခြားအချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်သော နိုင်ငံတော်နှစ်ခုအဖြစ် အပြိုင်တည်ရှိနေပြီ။

ကျွန်တော်တို့သည် ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားပြည်၊ မြို့တော် ပရပ်(ဂ်)ကို ရောက်သွားကြသည်။ ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားပြည်မှာ အရှေ့ဥရောပအလယ်ဟု ခေါ်နိုင်သည်။ အရှေ့ဥရောပဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ လေယာဉ်ယုံကွင်းမှ ဆင်းလိုက်လျှင် သိပ်မသွားရဘဲ ပရပ်(ဂ်) မြို့တော်ထဲသို့ ဝင်မိသည်။

ပရပ်(ဂ်)မှာ ရှေးဟောင်းမြို့ကြီးပင်၊ လမ်းများကလည်း ကျဉ်းကျဉ်း၊ ဖြောင့်လည်းမဖြောင့်၊ အဆောက်အအုံများကိုကြည့်၍ ရှေးဟောင်းမြို့တော်ဟု သိနိုင်သည်။ ပုံစံမှာလည်း ဥရောပဟန် ရှေးဟောင်းမြို့တော်ဟု သုံးသည်မှာ ဟောင်းနေသည့် ဝိသေသမဟုတ်။ ရှေးကျသည့်မြို့တော်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

သူတို့၏ ရာသီဥတုမှာ နေရောင်ဝင်းဝင်းပြက်ပြက် မဟုတ်။ သာမန်အားဖြင့် ခပ်မှိုင်းမှိုင်းရှိသည်။ ရှေးကျသော အဆောက်အအုံများကို ပြန်၍ အရောင်လွင်လွင်များ ဆေးသုတ်ထားဟန်မတူ။ ယင်းသို့ ရှေးကျသော အရောင်အဆင်းသည်ပင်လျှင် လှပသောအရောင်တစ်မျိုးဟု ကျွန်တော် ထင်နေသည်။

ယနေ့တိုင် ရှေးအဆောက်အအုံများ ရှိနေသည်ဆိုခြင်းပင်လျှင် ခေတ်ကို အစမ်းသပ်ခံနိုင်သည့်သဘောဟု ကျွန်တော်က ထင်သည်။ ကျွန်တော် ကြိုက်သည်။

မြို့၏အလယ်ကို မဲလ်တာဗာမြစ်က ဖြတ်သန်းသွားပြီး တံတား များက လှပသည်။ မြစ်ကိုဖြတ်သည့် တံတားများမှာလည်း ရှေးဟန်ပင်။ ရှေးဟန်အတိုင်းပင် ထားရှိဟန်တူသည်။ ဆေးသုတ်ထားခြင်းမရှိ။ ရှေးခေတ်က ပုံစံ၊ မီးတိုင်များကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။ ကျွန်တော်က တော့ ရှေးအလှအပကို ခံစားလိုက်သည်။ လမ်းကလည်း မဖြောင့်၍ မော်တော်ကားမောင်းလျှင် ကွေ့ကွေ့ကောက်ကောက်။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့မှာ ငယ်စဉ်က ရာဇဝင် မဖတ်ခဲ့ရ၍ ရာဇဝင်ထဲရောက်သွား သည့် သဘောခံစားမှုတစ်မျိုးပင်။ စိမ်းသစ်ခံစားမှုလည်း ရသည်။

မြို့လယ်လောက်တွင်လား မသိ။ တောင်ကုန်းမြင့်မြင့်လေးတွင် ပရပ်(ဂ်)ရဲတိုက်ဟု ခေါ်သော ရဲတိုက်ကြီးကို လှမ်းမြင်ရသည်။ ရဲတိုက် တွင် ထိုအခါက သမ္မတနေထိုင်သည်။ ယခု သမ္မတနန်းတော်လုပ်ထား သည်။ သမ္မတကြီးမှာလည်း ဝတ္ထုရေးဆရာဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ သည် ယင်းရဲတိုက်အဝသို့ ရောက်ခဲ့သည်။ ပရပ်(ဂ်)မြို့တော်တစ်ခု လုံး ရှေးအဆောက်အအုံများ ရှိသော်လည်း ပရပ်(ဂ်)မြို့သစ်တစ်ခုမှာ လည်း တွဲလျက်ရှိသည်။ မြို့ကိုတော့ မြို့သစ်ဟု ခေါ်သည်။ ပရပ်(ဂ်)သစ် ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ယင်းနေရာကတော့ အသစ်တည်ဆောက်ထား ခြင်းဖြစ်၍ အဆောက်အအုံများမှာသစ်လွင်သည်။ ပုံစံကလည်း ရှေးပုံစံ မဟုတ်။ ခေတ်ပေါ်ပုံစံ။ သတ်သတ်ခွဲထားသည်။ ပရပ်(ဂ်)ရှေးမြို့တော် နှင့် မြို့သစ်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။

ကျွန်တော်တို့ဆီတွင် ကွက်သစ်ဟုခေါ်ရမည်ဖြစ်သော နေရာမျိုး ပင်။ ကျွန်တော်ကတော့ မြို့တော်ကို အဟောင်းနှင့် အသစ် ခွဲခြားခြင်း

ကိုကြိုက်သည်။ နောက်မျိုးဆက်များ ရှေးကမြို့တော်ကို သိရှိသည်။ ရာဇဝင်ခံစားမှုသဘော၊ ရာဇဝင်အမြင်သဘော ဖြစ်ထွန်းစေသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်သည်။

အဟောင်းကိုသိမှ အသစ်ကိုသိနိုင်သည်။ ရှေးကိုသိမှ ယနေ့ ခေတ်ကိုသိနိုင်သည်။ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းဖြင့်သာလျှင် သိသောအသိသည် တကယ့်အသိပင် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားတွင် သိပ်မကြာပါ။ တစ်ပတ်ခန့်သာ ကြာမည်ထင်ပါသည်။ ပရပ်(ဂ်)မြို့ကို နည်းနည်းပါးပါး လည်ပတ်သည်။ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးဌာနချုပ်တွင် အရောက်များသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး လှုပ်ရှားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အသင်း အဖွဲ့နှင့် ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်သည်။ သူတို့က မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို သိပ်မသိကြပါ။

ငြိမ်းချမ်းရေးလှုပ်ရှားမှု အခြေအနေကိုလည်း သိပ်မသိပါ။ ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားပြည်တွင် နာမည်ကြီးသော 'ချား' တက္ကသိုလ်ကို ကျွန်တော်နည်းနည်း စိတ်ဝင်စားသည်။ သို့သော် ရက်နည်း၍ လေ့လာ ခွင့်သိပ်မရလိုက်။ တစ်နေ့တွင် အရှေ့တိုင်းစာပေ လေ့လာရေးဌာနမှ သုတေသနပညာရှင် ဒေါက်တာကရာဆာက ကျွန်တော်တို့အား တောင်ပိုင်း စလိုဗက်ကို ခေါ်သွားဖူးသည်။ ယင်းအသွားတွင် ရဲတိုက်ကြီး တစ်ခုသို့ ကျွန်တော်တို့ ဝင်ကြည့်ကြသည်။

ကျောင်းသားဘဝက ရှေးရာဇဝင်ဘာသာရပ်တွင် သင်ကြား စဉ်က ကြားဖူးနေသော ရဲတိုက်ကို ကျွန်တော် ရောက်ဖူးချင်နေသည်။ ပန်းချီကားများကို တွေ့ရသည်။ ကိုယ်တိုင် ရောက်ဖူးချင်နေသော နေရာ။ သူတို့ကတော့ သူတို့တိုင်းပြည်လာရင် ရှေးရိုးရာပစ္စည်းများ ကို ဂုဏ်ပြုကာ ပြတတ်သည်။

တောင်ကုန်းလေးပေါ်တွင် တည်ထားသောရဲတိုက်ကို အဝေးမှ

မြင်ရသည်။ စီးဆင်းနေသော ကျုံးကိုဖြတ်ကာ ကွေ့ကွေ့ကောက်ကောက် နှင့် တောင်ပေါ်သို့တက်ရသည်။ ဤသို့သွားမှ ရဲတိုက်ကို ရောက်သည်။ ရဲတိုက်မှာ အကျယ်ကြီး၊ ရှေးရာဇဝင် သင်ကြားစဉ်ကအတိုင်းပင်။

ပြန်လည်မွမ်းမံထားခြင်းမရှိ။ ဆေးမသုတ်ထား။ ရှေးမှုကိုပင် သူတို့ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ကျိုးပဲ့နေသည်၊ ကွာနေသည်ဆိုလျှင်လည်း ရှေးအဆင်အယင်အတိုင်း ပုံစံမပျက် ထိန်းသိမ်းဟန်တူသည်။ ကျွန်တော် တို့သည် အတိတ်ကိုပြန်ရောက်သွားသည်။

ကျွန်တော်တို့ အင်္ဂလိပ်ဝတ္ထုများ ဖတ်သောအခါ ရဲတိုက်ကြီးများ ပါဝင်သော ဇာတ်လမ်းကို တွေ့ရသည်။ ထိုခေတ်အခါက အုပ်စိုးသော ဧကရာဇ်ဘုရင်တို့သည် အလုံခြုံဆုံးသော နေရာတို့တွင် နေထိုင်ကြ သည်။ ထိုခေတ်ကာလကပင် သူတို့ကို ရန်မပြုနိုင်သောနေရာတွင် တံတိုင်းကြီးများ၊ ကျုံးကြီးများကာရံကာ နေထိုင်သည်ကို တွေ့နိုင်သည်။

ရဲတိုက်ထဲတွင် ရှေးခေတ်က ပဒေသရာဇ်များနေထိုင်ပုံ အဆင် အယင်ပစ္စည်းများကို ပြထားသည်။ သူတို့က ရဲတိုက်ကို ပြတိုက် အဖြစ် ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ခရီးသွားဧည့်သည်များသည် ယင်းပြတိုက် ကို ကြည့်ရှုလေ့လာကြသည်ဟု သိရသည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ တန်ဖိုးသည် ရှေးရိုးမပျက်ဘဲ အတိတ်ခေတ်ကို ခေါ်သွားသကဲ့သို့ ခံစားရ ခြင်းမျိုးရအောင်ပင် ထိန်းသိမ်းထားသည့်သဘော။ ကျွန်တော် ကြိုက် သည်။

အတိတ်ကို ပြန်ရောက်ရသည်မှာ လွယ်သည်မဟုတ်။ မျက် မှောက်ခေတ်ကတော့ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် မျက်ဝါးထင်ထင် ကြုံ တွေ့ ခံစားနေရသည်။ အတိတ်ကို သိရန်ဆိုသည်ကတော့ မလွယ် လှ။ စာလုံးများကိုဖတ်ရသောအခါ အတိတ်ကို စိတ်ကူးဖြင့် ကြည့်ရ သည်။ ကိုယ်တိုင်ရောက်သွားရသည်။ စိတ်မျက်စိထဲတွင်တော့ ကျွန်

တော်တို့ ရှေးရာဇဝင်များတွင် သင်ကြားခဲ့ရသော သူတို့အခေါ် သူရဲ
 ကောင်းများကိုသွား၍ မြင်မိသလိုလို ဓား၊ လှံ၊ လေး၊ မြား၊ တင်းပုတ်
 ပုံဆန်းများကိုပင် မြင်ရသလို ရဲတိုက်မှထွက်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့
 သည် စလိုဗက်၏ မြို့တော်ဖြစ်သော ဗရာတစ်လာဗာ မြို့သို့ ရောက်
 သည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့သည် ထိုမြို့ကလေး၌ အိပ်စက်ခဲ့ရ
 သည်။

ဟိုတယ်ကတော့ သိပ်သားသားနားနား မဟုတ်။ ညစာထမင်း
 စားနေစဉ် တီးဝိုင်းမှ သီချင်းများ တီးနေသည်။ ကချင်သူတွေ က၍ရ
 သည်။ ဧည့်သည်များကတော့ သိပ်မများ။ ကျွန်တော်တို့လောက်သာ
 ရှိသည်ထင်သည်။

၁၉၈၉ အရှေ့ဥရောပရှိ ကွန်မြူနစ်တစ်ပါတီစနစ် နိုင်ငံတော်
 များ ပြိုကွဲသွားသောအခါ စလိုဗက်သည် နှစ်ပိုင်းဖြစ်သွားရသည်။
 တစ်ပိုင်းမှာ သူ့အချုပ်အခြာ အာဏာနှင့်သူ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်သော
 နိုင်ငံတော်များအဖြစ် တည်ရှိနေသည်။ ထိုအခါက ချက်ကိုစလိုဗက်
 သမ္မတမှာ စာရေးဆရာဖြစ်ပြီး ယခု ချက်သမ္မတမှာလည်း ပြဇာတ်ရေး
 ဆရာဖြစ်သည်။ သူတို့ပြည်တွင် ပညာရှင်များကို လေးစားကြဟန်
 တူသည်။ တိုင်းပြည်၏ အကြီးအကဲအဖြစ် ရွေးချယ်ကြဟန်ရှိသည်။

ဗရာတစ်လာဗာမှနေ၍ ဘိုဟီးမီးယားတောင်ပိုင်း ဂျစ်ပစီဂေဟာ
 ကျောင်းသို့လည်း ကျွန်တော်တို့ရောက်ခဲ့သည်။ ဂျစ်ပစီတို့၏ စကား
 အသုံးအနှုန်းကို ကျွန်တော် စုံစမ်းကြည့်ရာ ပါဠိနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်ဖြစ်
 သည်ကို တွေ့ရသည်။ ပါဠိသက်ရှည်ကြာသော သက္ကတအသံနှင့်
 ဆင်သလိုလို၊ ကျွန်တော်က သုတေသနသမားမဟုတ်၍ စကားလုံးချင်း
 ဆက်သွယ်မှုကို မသိ။

နှင်းခဲများကျသည့် အချိန်ဖြစ်၍ နှင်းခဲများ ဖွေးနေအောင်

ကျသည့်မြင်ကွင်းကို ကျွန်တော်မှတ်မိနေသေးသည်။ ချက်ကိုစလို
ဗေးကီးယားနှင့် ကျွန်တော် အမှတ်တရတစ်ခု ရှိနေသေးသည်။
ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုသောဟိုတယ်မှာ ခေတ်မီဟိုတယ်တစ်ခု မဟုတ်
ပေ။ အနွေးဓာတ်ပေးသော ကိရိယာများ တပ်ဆင်ထားပေ။ ရှေးရိုး
အတိုင်း မီးလှုံရသည်။

ကျွန်တော်တို့ သွားသောလမှာ ဒီဇင်ဘာဖြစ်၍ အပြင်ဘက်တွင်
နှင်းခဲများ ကျဆင်းနေသည်။ ဖွေးနေပြီး ကျွန်တော်တို့အိမ်မှာတော့
ခေါင်းတိုင်နှင့် မီးဖိုတွင် မီးများထည့်ထည့်ထားသဖြင့် နွေးတေးတေး။
တစ်ရေးနိုးသောအခါ မီးငြိမ်းသွား၍ အေးစက်နေသည်။ ကျွန်တော်
သည် သားရေအပေါ်ရုံအင်္ကျီကို ထပ်ဝတ်ရသည်။ ဆိုးသည်က အပေါ့
အပါးသွားခြင်းပင်။ အပြင်ဘက်စင်္ကြံမှာ ထွက်၍ အိမ်သာသို့ မသွားနိုင်။
အပြင်ဘက်မှာဆိုလျှင် အင်မတန်အေးသည်။ ထိုကြောင့် ကြံရတော့
သည်။ မတတ်နိုင်။ ကျွန်တော်တို့ အိမ်ခန်းတွင်ရှိသော မျက်နှာသစ်ရန်၊
သုံးရန်ထားသည့် ကြွေရေလုံထဲတွင် ပြဿနာရှင်းရတော့သည်။
ရေဆေးချရသည်။ နောက်တစ်နေ့နံနက်တွင်ကား ကျွန်တော်တို့ကို
ခေါ်လာသော အိမ်ရှင်က ညကအိပ်လို့ကောင်းရဲ့လားဟု မေးသည်။
ကျွန်တော်က ပြုံးမိသည်။ ကျွန်တော် ဖြေရှင်းရသည့် ပြဿနာကို
ပြုံးမိခြင်းဖြစ်ပါသည်။

“လှလှပပကြီး အိပ်ပျော်ပါတယ်ဗျာ” ဟု ပြောလိုက်သည်။
သူက ခေါင်းညိတ်သွားသည်။ သူခေါင်းညိတ်ခြင်းက တစ်မျိုး၊
ကျွန်တော် ခေါင်းညိတ်ခြင်းကတစ်မျိုး။

နောက်တစ်ခု အမှတ်တရရှိသေးသည်။ ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယား
မှာ ပီလီဆာဟူသော ဘီယာကနာမည်ကြီး၊ ကမ္ဘာကျော်၊ ကျွန်တော့်
အိပ်ခန်းထဲတွင် ဘီယာပုလင်းတွေ ကတ်လိုက်ချထားသည်။ ရေငတ်

သည့်အခါ ကျွန်တော် အခက်ကြုံရသည်။ ကျွန်တော်ကလည်း ဘီယာ ကခါးသဖြင့် သောက်ချင်သည်မဟုတ်။ နောက်ကျတော့ မတတ်နိုင်။ ရေတောင်းရသည်။ ရေသောက်ကြဟန် မတူ။ ဘီယာသာ သောက်ကြ ဟန် တူသည်။ နောက်ကျမှ ကျွန်တော်ပြော၍ ရေနွေးများ လာပေး သဖြင့် ရေအေးခံကာ သောက်ရသည်။ နောက်တစ်ခုမှာ ပရပ်(ဂ်)မြို့မှ ပေါင်မုန့်။ ယင်းပေါင်မုန့်မှာ နှမ်းရနံ့များ မွှေးနေသည်။ ပေါင်မုန့်တွင် နှမ်းဖတ်ကလေးများ မြင်နေရသည်။ ရဲတိုက်များအပြင် ကျွန်တော် စွဲလမ်းသည့် အရာများပင်။

ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံခြားသို့သွားတိုင်း သူတို့သည် ပြတိုက်များကို ဖိတ်ခေါ်ပြသလေ့ရှိသည်။ ရှေးအဆောက်အအုံများကို ပြသလေ့ရှိ သည်မှာ အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ ရှေးကျလျှင် သူတို့၏ အတိတ်သမိုင်းသည် ပို၍တောက်ပသည်ဟု သူတို့ယူဆသည်။ အပြင်ဘက်မှာ ကြည့်လျှင် တော့ အင်မတန်ရှေးကျ၍ မှိုင်းမှိုင်းအဆောက်အအုံ။ အထဲကျမှ သစ်လွင်နေသည်။ အတွင်းတွင်တော့ ပြင်ဆင်ထားသည့် အရောင်ပျက် နေလျှင် နောက်အသစ်လုပ်ထားသည်။ ရှေးမူမပျက်အောင် ထိန်းသိမ်း သည့်သဘော။ ကျွန်တော်သဘောကျနေသည်။ ရှေးသည်ရှေး။ အသစ် ဆိုသည်ကတော့ ဆန်းသည်မဟုတ်။ ကျွန်တော်တို့ မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့နေရသည်။ ချက်ချင်းပေါ်သည့်ကိစ္စကို အသစ်သဘောဖြင့် သုံး တတ်ကြသည်။

ရှေးကျသော်လည်း ယနေ့တိုင် တည်ရှိနေသေးလျှင် သူ၏ တန်ဖိုးကို ထုတ်ဖော်ပြသကဲ့သို့ပင်။ အသစ်ဆိုသည်ကတော့ မည်မျှ လောက် ကြာရှည်ခံမည်ကို မသိနိုင်ပေ။ ပန်းတစ်ပွင့်သည် ပွင့်ပြီး ချက်ချင်းကြွေနိုင်သည်။ အမွှေးသည် မည်မျှကြာအောင် ခံသည် မသိနိုင်။ မပြောနိုင်။ သူတို့ပြည်သည် ရှေးမူမပျက် ယဉ်ကျေးမှု

ပစ္စည်းများက တန်ဖိုးရှိလှပေသည်။ ဆေးသွားသုတ်လျှင် ပျက်ပါကရော။
 တက္ကသိုလ်ကျောင်းများမှာလည်း ထိုအတိုင်းပင်။ နံရံတွင် တွယ်ကပ်
 နေသော ရေညှိအရောင်များကပင် ဂုဏ်ယူစရာပါလား။ ကျွန်တော်
 ကတော့ လှပခမ်းနားသော အတိတ်က ရဲတိုက်များကိုပင် မြင်နေပါ
 သည်။ ။

မြို့တော်ရန်ကုန်မဂ္ဂဇင်း၊ သြဂုတ်၊ ၁၉၉၅။

အတိတ်အလှ သမိုင်းတန်ဖိုး

၁၉၅၆က အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ရောက်သွားခဲ့သည်။ နယူးဒေလီတွင် အာရှ စာရေးဆရာ ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ရန် သွားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအခါ က ကျွန်တော်သည် မြန်မာစာရေးဆရာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ အတွင်း ရေးမျှအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ရောက်ခဲ့ရသည်။ ပထမ ကာလကတ္တားတွင် တစ်ညအိပ် ရပ်နားသည်။ ကာလကတ္တားကတော့ ကျွန်တော်တို့ မစိမ်း။ ကာလကတ္တားဟူသော နာမည်က တစ်ချိန်လုံး ကြားနေရသည်။ လူမျိုးများကလည်း ကျွန်တော်တို့နှင့် စိမ်းသည်မဟုတ်။ ကျွန်တော်တို့ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အိန္ဒိယလူမျိုး၊ တရုတ်လူမျိုးတို့မှာ ကျွန်တော်တို့နှင့် ရင်းနှီးနေသော လူမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာပြည် တွင် သူတို့ အခြေစိုက်ကြသည်။ ကာလကတ္တား၏ အဆင်အယင် မှာလည်း ကျွန်တော်တို့နှင့် မစိမ်းဟုဆိုနိုင်သည်။ အဆောက်အအုံ များမှာ အိန္ဒိယပြည်ကို နှစ်ပေါင်းများစွာ စိုးမိုးခဲ့သော အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့ ၏ အဆင်အယင် ဝိတိုရိယဗိသုကာ အဆင်အယင်ဆိုပါတော့။

ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီး၊ တရားလွှတ်တော်၊ အတွင်းဝန်ရုံး စသည် အဆောက်အအုံများမှာ ဝိတိုရိယဆန်ဆန် အဆောက်အအုံများ ဖြစ် သည်။ အုတ်အနီရောင်ကို အခြေခံ၍ ဘေးမှ ကနုတ်ဟန် အခွေ

အဝိုက် အဖြူမျဉ်းတို့ဖြင့် ခြယ်သထားသော အဆင်တို့ကြောင့် ယင်း ဝိတိုရိယ အဆင်အယင်တွေ့သောအခါ အဆန်းမဟုတ်တော့ပေ။ ကာလကတ္တားမှ နယူးဒေလီမြို့သို့ သွားရသည်။ နယူးဒေလီမြို့မှာ ယမုန်နာ မြစ်ကမ်းပေါ်တွင် ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် ဒေလီမြို့ဟောင်းနှင့် ယမုန်နာမြစ်ကမ်းကို မြင်နေသည်။ နယူးဒေလီဟုခေါ်သော မြို့သစ်မှာ အဆောက်အအုံသစ်များ၊ အကွက်ချထားသော လမ်းများဖြင့် ခေတ်ဆန်သည်ဟု ဆိုရမည်။ ဒေလီမြို့ဟောင်းကတော့ မြို့ဟောင်းဆိုသည့် အတိုင်းပင် ပုံပန်းသိပ်မကျ။ လူနေထူထပ်သည်။ နယူးဒေလီမြို့တွင် သမ္မတအိမ်တော်ရှိသည်။ ရုံးများရှိသည်။ ဟိုတယ်များကလည်း ခမ်းနားသည်။ သစ်လွင်သည်။

ဒေလီမြို့ဟောင်းနှင့် ယှဉ်လိုက်လျှင် ခြားနားနေသည်။ သစ်လွင် နေသည်ကို အထင်အရှား တွေ့နိုင်သည်။ မြို့ပြဟူ၍ ပေါ်လာသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာလာသောအခါ အဆောက်အအုံများမှာ မြို့၏ အကွက်အနေအထား လမ်းပန်းစသည်တို့သည် ရှေးအခါကနှင့် ကိုက်ညီသော်လည်း နှစ်ကြာသောအခါ မကိုက်ညီတော့။ ထိုအခါ မြို့သစ် တိုး၍ ဖြည့်ကြရသည်။

ကျွန်တော်ရောက်ဖူးသော မော်စကိုနှင့် စိန့်ပီတာစဘတ်၊ ကျွန်တော်ရောက်စဉ်ကတော့ (လီနင်ဂရက်) စိန့်ပီတာစဘတ်က ခေတ်မီသည်။ မြို့ဆန်သည်။ ဥရောပဆန်သည်။ မော်စကိုကတော့ ရှေးဟောင်းဆန်သည်။ ချက်ကိုစလိုဗက်ပြည်မှ ပရပ်(ဂ်) မြို့မှာလည်း လမ်းတို့သည် ကျဉ်းနေသည်။ ရှေးအခါကတော့ မော်တော်ကားများလည်း ယခုလောက်မရှိ၍လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

တစ်ခေတ်သို့ ဆန်းလာသောအခါ လမ်းဟောင်း လမ်းကျဉ်း လေးနှင့် မသင့်လျော်တော့။ ယင်းသို့ပင် မြို့တော်တို့သည် အခြေအနေ

ပြောင်းလဲလာခြင်းကြောင့် သစ်လွင်အောင် အခြေအနေနှင့် ကိုက်အောင် ပြုပြင်ကြသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။

အာရှစာရေးဆရာညီလာခံ ကျင်းပသော အဆောက်အအုံသည် ရှေးအခါက အပြင်အဆင်အမွမ်းအမံ တူညီမည်တော့မဟုတ်၊ ရှေးအခါကလည်း ယခုကဲ့သို့ လူများမည်မဟုတ်။ ခေတ်သစ်သို့ ရောက်လာသောအခါ အစည်းအဝေးပြုလုပ်ရန် အဆောက်အအုံခန်းမကြီးကို ပြုပြင်ရသည်။ ထိုင်ခုံများကို အဆင့်ဆင့် တပ်ဆင်ထားရသည်။ စကားအမျိုးမျိုးဖြင့် ဘာသာပြန်နားထောင်ရန် ကိရိယာများ တပ်ဆင်ရသည်။ ပလပ်ပေါက်ထဲ ထည့်လိုက်လျှင် စာတန်းရေးထားသော ဘာသာစကားကို ကြားရသည်။ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီစသည်ဖြင့် စာရေးထားသော နေရာများကို ပလပ်ထိုးလိုက်လျှင် ဘာသာပြန်ထားသည့် ဘာသာရပ်များကို ကြားရသည်။

ကျွန်တော် စတင်တက်ခဲ့သော ညီလာခံမှာ ၁၉၅၂ တွင်ကျင်းပသော အာရှနှင့် ပစိဖိတ် ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကြီး ဖြစ်သည်။ ညီလာခံကျင်းပရာ အခန်းတွင် ဘာသာစကားအမျိုးမျိုးကို ဘာသာပြန်ဆိုထားသော စက်များကို တပ်ဆင်ထားသည်။ ထိုင်ခုံတွင်ထိုင်ပြီး နားကြပ်နှင့် နားထောင်ရသည်။

(ခ)

နယူးဒေလီတွင် အာရှစာရေးဆရာ ညီလာခံအပြီးတွင် ကျွန်တော်တို့သည် လျှောက်လည်ကြသည်။ နယူးဒေလီနှင့် နေ့ချင်းပြန်နိုင်သော အာဂရာမြို့ရှိ တပ်ဂျီမဟာဟုခေါ်သော ကမ္ဘာကျော် ဗိသုကာအလှဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော နေရာသို့ သွားရောက်ကြသည်။ ထို့နောက် ဗာရာဏသီ၊ ဗုဒ္ဓဂယာ စသော နေရာများသို့ သွားကြသည်။

ဗာရာဏသီမှာ ဂင်္ဂါမြစ်ပေါ်တွင်ရှိသော ရှေးဟောင်းမြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယပြည်သို့ သွားရသည်မှာ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုများနှင့် ထိတွေ့ရသည်။ အာဂရာသို့ သွားသောလမ်းတွင် မသုရအမည်ရှိမြို့ကို ဖြတ်ရသည်။

မြို့များကတော့ မြို့ဟောင်း။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့ငယ်စဉ်က စာပေဖတ်ရာ တွင်တွေ့ရသော မြို့အမည်များနှင့်မစိမ်း၊ ဗာရာဏသီဆိုသော နာမည်သည် မကြာခဏကြားဖူးသော နာမည်ဖြစ်သည်။ ဗာရာဏသီပြည်ဟု မှတ်သားခဲ့ကြရသည်။ ရှေးခေတ်အခါက ရာဇဝင်တွင် ပြည်ဆိုသည်မှာ တည်ရှိရာဒေသကို ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ခေတ်သမိုင်းဆရာတို့ကတော့ မြို့ပြနိုင်ငံတော်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်ကြသည်။

ရှေးသရောအခါ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ်ဟူသော စကားမှာ အမြဲတမ်းကြားနေရသော နှုတ်စကားရပ်ဖြစ်သည်။ ကလေးများ ပုံပြင်ပြောသောအခါ ဟိုးရှေးရှေးတုန်းက ဗာရာဏသီပြည်မှာတော့ဟု စတင်ကြသည်။ အိန္ဒိယပြည်၏ မြို့ကြီးများမှာ ရှေးဟောင်းဗိသုကာအတတ်ပညာဖြင့် ဆင်ယင်ထားသော မြို့များကို တွေ့နိုင်သည်။ ခေတ်သစ်ဗိသုကာ အဆောက်အအုံများကို တွေ့ရသော်လည်း သူတို့၏ ရှေးအတိတ်က ဗိသုကာဟန်များကတော့ နေရာတိုင်းပင် တွေ့နိုင်သည်။ လွှမ်းမိုးနေသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ဟိန္ဒူယဉ်ကျေးမှု ခေါ်ကြသည်။

ပြည်ဟူသော စကားထက် တိုင်းဟူသောစကားက ကြီးကျယ်သော အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်သည်။ သည်မှာတော့တစ်မျိုး၊ တိုင်းကသေးနေသည်။

ရာဘင်ဒရာနတ်တဂိုး၏ စာနုများကို ဖတ်သောအခါလည်း

ယင်းကဲ့သို့သော ကျွန်တော်တို့ငယ်စဉ်က ကြားဖူးနေသော နာမည်များ ဖြင့် တွေ့ရ၍ မစိမ်း။ ကျွန်တော်ပင်လျှင် မထုရာမြို့ကို အခြေခံသော တဂိုး၏ စာတစ်ပုဒ်ကို ဘာသာပြန်ဖူးသည်။ စာအုပ်ထဲတွင် တွေ့ရသော မသုရမြို့မှာ အင်မတန်လှပသည်။ တကယ်တွေ့ရသော မသုရမှာ ရွာသာသာတွေ့ရသည်။ အဂရာကိုသွားသော လမ်းကလည်း ဖုန်အလူးလူး၊ ဖုန်တထောင်းထောင်း၊ စိမ်းစိမ်းစိုစိုမရှိ၊ တန်ဖိုးကတော့ ရှေးဟောင်း တန်ဖိုး။ ရှေးကျသောတန်ဖိုး။ အတိတ်ဆိုသည်မှာ ရှေးကျသော တန်ဖိုး၏သဘောဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူကြရမည်မဟုတ်ပါလား။

ဂင်္ဂါမြစ်၊ ယမုန်နာမြစ်ဆိုသည်ကလည်း ကျွန်တော်တို့ စိတ်ကူး ထဲတွင်ရှိသော အမည်များဖြစ်သည်။ ကဗျာပစ္စည်းများဟူ၍ပင် ဆိုနိုင် သည်။ ယမုန်နာဟူသော ပတ်ပျိုးသီချင်းကြီးသည် ရှေးအခါက နာမည် ကြီး။ လှပသောမြစ်ကို ကျွန်တော်တို့ ယမုန်နာဟု တင်စားခေါ်ဝေါ် ကြသည်။ ယမုန်နာဆိုလျှင် လှပသောမြစ်၏ ရှုမြင်ကွင်း၊ တပ်ရုံမဟာ ဟူသော အဖြူရောင်ကျောက်သားဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ဗိသုကာ အဆောက်အအုံကြီးများမှာ ယမုန်နာမြစ်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ဆောက် ထားသည်။

ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းသားဘဝက အယ်လ်ဒတ်ဟပ်စလေ၏ ခရီးသွားမှတ်တမ်းစာအုပ်၊ ဂျက်စတင်ခမိုင်လိတ်စာအုပ် (Jesting pilate) တွင် တပ်ရုံမဟာအလှကို ရေးထားသည်။ သူ၏ တင်စားပုံကတော့ အိပ်မက်ဖြူဟုဖွဲ့သည်။ ဟပ်စလေသည် ကဗျာရေးစပ်သူ ကဗျာဆရာ လည်းဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုနှင့် စာပေဝေဖန်ရေးသာမဟုတ်။ ကဗျာလည်း ရေးသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့စကားလုံးသည် ကဗျာစကားလုံး။ အိပ်မက် ဖြူတဲ့။

ရှေးဟောင်း ထိန်းသိမ်းသူတို့သည် ရှေးမူမပျက်ခြင်းကို အခြေခံ

ထိန်းသိမ်းကြသည်။ ဤသည်မှာ အတိတ်၏ တန်ဖိုးကို ထိန်းသိမ်းခြင်း မည်သည်။ ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံတစ်ခုကို ပြန်လည် မွမ်းမံ လိုက်သောအခါ ဆေးအသစ်များဖြင့် ခြယ်လှယ်လိုက်လျှင် အတိတ်၏ တန်ဖိုးသည် ပျက်ပါလေရော။ ကျွန်တော်တို့သည် ဗုဒ္ဓဂယာသို့ ရောက် သောအခါ ဘုရားပွင့်တော်မူရာ ညောင်ပင်ကြီးကိုတွေ့ရသည်။ ညောင်ပင် ကြီးမှာ အချိန်တော်တော်ကြာကတည်းက တည်ရှိခဲ့သော ညောင်ပင်ကြီး ဟု စိတ်တွင်အမှတ်ထင်ကာ ထားခဲ့ကြသည်။

မနီးမဝေးတွင် မုဗ္ဗလိန္ဒာအိုင်ကို တွေ့ရသည်။ မုဗ္ဗလိန္ဒာအိုင် ကိုတော့ ပြုပြင်ထားသည်။ ကျွန်တော်ကတော့ စိတ်ပျက်မိသည်။ ပြုပြင်မထား၍ မဖြစ်၊ ပြုပြင်မထားလျှင် အိုင်ကြီးတိမ်ကောသွားပေမည်။ ထို့ကြောင့် ပြုပြင်ရဟန် တူသည်။ အိုင်ကြီး၏ဘောင်ကို အင်္ဂတေတို့ ဖြင့် လှပစွာ ခြယ်သထားသည်။ ကျွန်တော်စိတ်ထဲကတော့ ဗုဒ္ဓဝင် ထဲက မုဗ္ဗလိန္ဒာအိုင်ကြီးကို မမြင်မီ ခံစားမှုကတော့ ရောယှက်နေသည်။

သူက နဂို မုဗ္ဗလိန္ဒာအိုင်အတိုင်း အခြေအနေမဟုတ်ဘဲ ဆေး ရောင်တို့ဖြင့် ဘောင်ခတ်ထား၍ တစ်မျိုးဖြစ်နေသည်။ ကျွန်တော် က နဂါးကြီးကိုပင် စိတ်ကူးဖြင့် မှန်းကြည့်နေချင်သည်။ ကြည့်လည်း ကြည့်သည်။ သို့သော် ပေါ်မလာ၊ ဗုဒ္ဓဂယာသို့ အလာလမ်းတွင် အနော်မာမြစ်ကို တွေ့ရသည်။ အနော်မာမြစ်ကတော့ ရေမရှိတော့။ ယင်းကို ကျွန်တော်ကြိုက်သည်။ မြစ်အရာလေးကိုတော့ မြင်ရသေး သည်။ ကျွန်တော့်စိတ်ကူးနှင့် ဖြည့်ကြည့်ရသည်။ ဤက တန်ဖိုးဟု ကျွန်တော်ထင်သည်။ ကျွန်တော်တို့က ကားကိုခေတ္တရပ်၍ အနော်မာ မြစ်ကမ်းကို ကြည့်သည်။ အနော်မာဟူသောမြစ်ကို ကြည့်၍ စိတ်ကူး အနော်မာဖြင့် မှန်းကြည့်သည်။ သုဇာတာရွှေခွက်မျှောသော ရေအလျှင် ကိုပင် မြင်နေမိသည်။

ဥရုဝေလတောင်ကိုတော့ ကောင်းစွာမမြင်ရ၊ နေဝင်ပြီထင်သည်။ ကျွန်တော်တို့မှာ အချိန်မရ၍ နေရာအနှံ့သို့ မသွားဖြစ်၊ ကျွန်တော်သည် ဘုရားပွင့်တော်မူရာ ညောင်ဗုဒ္ဓေဟေပင်မှ ညောင်ရွက်များကို တကူး တကခုးကာ ယူခဲ့သည်။ ညောင်ရွက်များက ခူးစကတော့ စိမ်းစိုနေ သည်။ မြရောင်၊ အိမ်ပြန်ရောက်သောအခါ နည်းနည်းခြောက်သွားပြီ။ ခြောက်သွားသည့် ညိုရွှေဝါကိုပင် ကျွန်တော်နှစ်သက်နေသည်။ ဘုရား စင်ပေါ်တွင် ညောင်ရွက်များကို တရိုတသေ တင်ထားမိလိုက်သည်။

အတိတ်၏တန်ဖိုးက မြင့်မြတ်ကြီးမားလှပေစွ။ အတိတ်၏အလှ တန်ဖိုး။

(၇)

ကျွန်တော်ငယ်စဉ်က ကျိုက်ထီးရိုးသို့ ဘုရားဖူးရောက်ခဲ့သည်။ အတော်ငယ်မည်ထင်သည်။ ၉ နှစ်သား အရွယ်လောက် ဖြစ်မည်ထင် သည်။ ကျိုက်ထိုဘူတာက ဆင်းသောအခါ ညမောင်နေပြီ။ လပင်မရှိ။ ကျိုက်ထိုဘူတာမှနေ၍ ကင်ပွန်းစခန်းသို့ လှည်းဖြင့်သွားရသည်ကို မှတ်မိနေသည်။ ချူသံတချင်ချင်။ အမှောင်ရိပ်ထဲမှ ဝိုးတဝါးလမ်း၊ သစ်ပင်တောတောင်၊ ထိုအခါက လမ်းမကောင်းဟု အဆိုရှိကြသည်။ ကျွန်တော်မှာ တောင်ပေါ်တက်သည့် ရသကို ကောင်းစွာခံစားမိသည်။ မြို့မှာကဲ့သို့ လမ်းချောမဟုတ်၊ အဖုအထစ် အဆင်းအတက်၊ သစ်ပင် ကြို သစ်ပင်ကြား၊ ရနံ့ကလည်း တောရနံ့။

တစ်လျှောက်လုံး တောကြီးအလယ် ခရီးသွားရသည့် ရသကို ယနေ့ပင် မှတ်မိနိုင်သည်။ ကျွန်တော်တို့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်သားများအဖို့ တောတောင်ဆိုသည်မှာ အဆန်းအသစ်၊ တောင်ကိုမြင်ဖူးသည်မဟုတ်၊ ကျိုက်ထီးရိုးတောင်သို့ ဘုရားဖူးသွားသောအခါမှ တောင်၏ရသကို

ကောင်းစွာထိတွေ့ခံစားရသည်။ တောင်ကမ်းပါးယံကို လက်နှင့်ကိုင် ကြည့်ရသည်။ နွယ်ပင်ကို ဆွဲတက်ရသည်။ အဆင်းအတက်ကို ခံစားရ သည်။ ရှေးခေတ်က တောကြီးမျက်မည်း ဘုရားဖူးရသည့်ရသ။

အပြန်တွင် ဖခင်က ဝါးရွက်များကို ခူးလာခဲ့သည်။ အိမ်ရောက် လျှင် ယင်းဝါးရွက်ဖြင့် ကောက်ညှင်းထုပ် ထုပ်ရန်ဟုဆိုသည်။ ဝါးနံ့လေး က သင်းနေသည်။ ယင်းသို့ တောရနံ့၊ တောင်ရနံ့ဖြင့် ကျိုက်ထီးရိုး စေတီတော်၏ ဆည်းလည်းသံတို့မှာ ယနေ့တိုင်ပင် မြင်ယောင်ကြား ယောင်နေမိသည်။ ကျိုက်ထီးရိုးစေတီတော်မှာ ရွှေရောင်လက်သော် လည်း ကျောက်သားပေါ်မှာ တည်ရှိနေသည့်ဟန်မှာ ထူးခြားဆန်းကြယ် သည်ဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်သည်။

ယနေ့ခေတ်တွင်တော့ လမ်းလည်း ဖြူးနေပြီ တောင်အရောက် ပင် မော်တော်ကားလမ်းရှိနေပြီဟု ပြောသံကြားရသည်။ ယင်းသို့ခေတ် သစ်ကခေတ်သစ်၏ သိပ္ပံအတတ်ပညာများဖြင့် တောတောင်ကို ခွင်းနိုင် သည်က အမှန်ပင်။ ကျွန်တော်ငယ်စဉ်ကတော့ တောင်ဖြတ်သန်းရင်း ခရီးသွားဘုရားဖူးရသော ရသမျိုးကား ရှိမှရှိပါမည်လော။ တောင်ပေါ်သို့ ရောက်ချင်ဇောက သန်နေသည်။ ပင်ပင်ပန်းပန်း တက်ရသည်။ တောင် ပေါ်ရောက်သောအခါ မြင်လိုက်ရသည့် စေတီတော်၏ မြင်ကွင်းက လည်းလှပ။

ကျွန်တော်သည် ယင်းသို့ လှပ၊ မွှေးမြ၊ မြင့်မြတ်သော ဆန်း ကြယ်သည့် တောရသ အတိတ်ရသကို ခံစားချင်နေသေးသည်။ ကျွန်တော်က အနော်မာမြစ်၏ ယခုအခါ သဲသောင်ပြင်လိုဖြစ်နေသော နေရာသို့ပင် အရောက်သွားချင်သည်။ ထိတွေ့ချင်သည်။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့က အချိန်မရ၊ နေ့ချင်းပြန်သွားရမည်ဖြစ်၍ ကာလကတ္တား သို့သွားသော ရထားအမီဘူတာရုံသို့ သွားရမည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်

လိုချင်သောရသကို မခံစားဖြစ်တော့၊ ခံစားရန် အခြေအနေ မရှိ
တော့။

အနော်မာမြစ်၊ ဥရုဝေလတောင်ထွတ်တို့ကို လွန်ခဲ့သောအနှစ်
၂၅၀၀ ကျော်က မည်ကဲ့သို့သော အလှအပဖြင့် တင့်တယ်နေသည်
ကို တွေးနေမိသည်။

အတိတ်သည် သမိုင်း၏အလှအပ၊ နောက်ထပ်လုပ်ယူ၍မရ။
ပုံသေလုပ်လျှင်လည်း ယင်းခံစားမှုကို မရနိုင်တော့။ ရှေးဟောင်းတန်ဖိုး။
ရှေးဟောင်းဆိုသော်လည်း ဟောင်းသွားသည်မဟုတ်ပေ။ ကျွန်တော်
တို့အဖို့က ခံစားမှုအသစ်၊ လတ်ဆတ်၊ စိမ်းသစ်ခံစားမှု။ ။

မြို့တော်ရန်ကုန်မဂ္ဂဇင်း၊ အောက်တိုဘာ၊ ၁၉၉၅။

အတိတ်အလှ သမိုင်းတန်ဖိုး

တကယ်တော့ ကျွန်တော်နိုင်ငံခြားမြို့များသို့ များများရောက်ဖူးသည် မဟုတ်။ နည်းနည်းပါးပါးသာ အရှေ့တိုင်းနည်းနည်း၊ အနောက်တိုင်း နည်းနည်းသာ၊ အရှေ့တိုင်းတွင်တော့ အိန္ဒိယပြည်နှင့် တရုတ်ပြည်၊ အနောက်တိုင်းတွင်တော့ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် အလယ်ဥရောပ၊ မြောက်ဥရောပ၊ ကြာကြာတော့ နေရသည်မဟုတ်။ တစ်လ၊ တစ်လခွဲ လောက် အများဆုံးပင်။ အရှေ့နှင့်အနောက်မှာ မြင်ကွင်းချင်း တူကြ သည်မဟုတ်။ မြင်ကွင်းရုပ်ပုံများလည်း တူကြသည်မဟုတ်။ စကားသံ များလည်း တူကြသည်မဟုတ်။ ယဉ်ကျေးမှုလည်း တူကြသည်မဟုတ်။

ငြိမ်းချမ်းရေး မြတ်နိုးခြင်းဟူသော စိတ်ထား၌သွား၍ ဆုံမိကြ သောကြောင့် လူသားတို့အချင်းချင်း ပြန်လည်ဆုံတွေ့ကြရသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အမှန်အားဖြင့် မြန်မာနှင့်တရုတ်တို့သည် မိသားစု တစ် ပေါက်တည်းမှ ဆင်းသက်လာကြသည်ဟု သမိုင်းဆရာတို့က ဆိုခဲ့သည်။ လူမျိုးဗေဒအရဆိုလျှင် မွန်ဂိုလို့က်ဟုခေါ်ကြသည်။ ၁၉၅၁ ဆရာကြီး မိုင်းနှင့်အတူ ချစ်ကြည်ရေး မိတ်ဆက်အဖွဲ့သည် တရုတ်ပြည်သို့ရောက် ခဲ့ရာ ဆရာကြီးက ပေါက်ဖော်ဟူသော စကားလုံးသုံးခဲ့သည်။ မွေးချင်း ပေါက်ဖော်ဟူသော စကားလုံးဖြင့်သုံးလိုက်သည်။

သည်စကားကိုကြားဖူးသည်မှာ ကြာပါပြီ။ ကျွန်တော်တို့ မွေးစလောက်ကတည်းက ဆိုပါတော့။ တရုတ်များကို ပေါက်ဖော်ဟု ခေါ်တတ်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ သတိမပြုမိခဲ့။ ဆရာကြီးပြောတော့မှ သတိပြုခဲ့မိသည်။ ကျွန်တော်တို့ တရုတ်ပြန်ဝင်စ ကန်တုံမြို့ရောက်စ ဆရာကြီးပြောစဉ်က ဘာသာပြန်ပေးခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် တိုက်ရိုက်ပင် ဘာသာပြန်ခဲ့သည်။ သားအိမ်တစ်ခုတည်းမှ အဖော်ဟု ပြန်လိုက်ရသည်။ ထမင်းစားပွဲတွင် တရုတ်မိတ်ဆွေတို့က လက်ခုပ်တီး လိုက်ကြသည်။ သူတို့နှစ်သက်ကြသည်။ နှစ်ပေါင်း ရှည်ကြာသောအခါ သမိုင်းခေတ်ကို ဖြတ်သန်းသွားခဲ့ရာ သမိုင်းခေတ်တစ်ခေတ်တွင် ရင်းနှီးစွာချစ်ခင်စွာ ဆက်ဆံကြသူများရှိသည်။ ဆက်ဆံရေးဆိုသည်က အုပ်စိုးသူတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်ပေါ်တွင် မူတည်၍ ပြောင်းလဲသည်များလည်း ရှိခဲ့သည်။

ထိုအခါက ပြည်သူ့တရုတ်ပြည်ဟု တည်ထောင်သည်မှာ နှစ်နှစ် အကြာတွင် ဖြစ်သည်။ ထိုနောက်လည်း တရုတ်ပြည်သို့ နှစ်ဆက်ရက် သုံးကြိမ်ရောက်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး စတုတ္ထအကြိမ်ကတော့ ၁၉၆၂ ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့အချင်းချင်းကတော့ ဘယ်အခါမှ ရန်ဘက်မဟုတ် ကြ။ ရန်ဘက်ကြီးသည်ဆိုလျှင်လည်း အစုကလေးမျှသာ၊ ပြည်သူ့ အချင်းချင်းကတော့ ငြိမ်းချမ်းရေးမြတ်နိုးသူ အချင်းချင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မိတ်ဆွေဖြစ်နေကြသည်။ ယဉ်ကျေးမှုချင်းကတော့ နည်းနည်းပါးပါး ခြားနားခြင်းရှိကြသည်။ ၁၉၆၂၊ ဖေဖော်ဝါရီလက ယူနန် ပြည်နယ် ကူမင်းတွင် ကပွဲတစ်ခုသို့ ရောက်ခဲ့သည်။

ကျွန်တော်တို့ကို မိတ်ဆက်သည့်ပွဲ ကန့်လန့်ကာဖွင့်လိုက်လျှင်ပင် အုန်းပင်များဖြင့် စိမ်းလန်းသော နောက်ခံကားတွင် ရင်ဖုံး၊ ထဘီဝတ် ထားသော အမျိုးသမီးက ချားတွင်ထိုင်ကာ ဗိုင်းငင်နေသည်။ ခေါင်း

ပေါင်း၊ ပင်နီအကျီဘောင်းဘီပွပွ၊ ရှမ်းဘောင်းဘီမျိုး၊ ခါးတွင်လွယ် အိတ်လွယ်လျက် အမျိုးသားက ရပ်နေသည်။ ချက်ချင်း ရှမ်းပြည်နယ် ကို သွား၍ သတိရမိသည်။ ရင်ဖုံးတိုက်ပုံတို့မှာ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာ များလည်း ဝတ်ဆင်ကြသည်၊ ထိုင်းပြဇာတ်တစ်ခုဖြစ်သည်။

ဆင်ယင်ပုံ အရောင်အသွေးကတော့ ခြားနားချင် ခြားနားမည်။ အခြေခံ အဝတ်အစားကတော့ ကျွန်တော်တို့နှင့် တူသည်။ ဆင်တူ ယိုးမှား၊ တရုတ်ပြည်သွားလည်ရာတွင် အမိုးကော့နှင့် ဘုံပြာသားခိ ဆင်ယင်မှုမျိုးတွေ့ရသည်။ တီယင်ဆင်းမြို့တွင်တော့ ဥရောပအဆောက် အအုံမျိုး လွှမ်းမိုးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ အရှေ့နှင့် အနောက်က လည်း ရောနှောနေသည်။ ဤသံစဉ်မှာလည်း သဘာဝကျသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ တောတောင်ပင်လယ်များ ခြားနားနေသဖြင့် အဆက်အဆံ နည်းလျှင် ရောနှောမှုနည်းမည်၊ အဆက်အဆံကူးလူးမှုများလျှင် ရော နှောမည်မှာ သဘာဝပင်။

အမျိုးသားမှု စစ်စစ်ဆိုကတော့ ရှားပါးပေမည်။ အီလက်ထရွန် နစ် ဆက်သွယ်ရေးဖြစ်သော ရုပ်မြင်သံကြားစသည်တို့ ဂြိုဟ်တုမှတစ် ဆင့် ရုပ်သံလွှင့်ကြသောအခါ ပို၍ရောစပ်နိုင်သည်။ ယင်းသည်လည်း သဘာဝကျသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

၁၉၅၃ တွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသို့ ပထမအကြိမ်ရောက် သွားဖူးသည်။ နည်းနည်းတော့စိမ်းသည်။ အရှေ့တိုင်းသို့ လည်ပတ်ရ သည်နှင့်မတူ ဥရောပမှာပင် တစ်ပြည်နှင့်တစ်ပြည် စကားသံတူကြသည် မဟုတ်။ ရုရှားအင်ပိုင်ယာကြီးမှာ ရှေးအခါက အာရှနှင့် ဥရောပအတွင်း ဘက်၌ ဖြစ်တည်နေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုသည် လည်း ရောစပ်ထားသည်။

အဆောက်အအုံများမှာပင် ဗလီဆန်ဆန်ဖြစ်ကြသည်။ အနောက်

ဘက်ကျသော စိန်ပီတာစဘတ်မြို့တော်တွင်တော့ ဥရောပဆန်သည်။ မြို့များတွင် ဆင်ယင်မှုနည်းနည်းပါးပါး ကွဲပြားခြားနားကြသည်။ မြို့ပြ များကို မြို့ပြများနှင့်တူအောင် သန့်ရှင်းသပ်ရပ်အောင် ပြုပြင်ကြသည် ကို တွေ့နိုင်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မြို့ပြသာမဟုတ် တောကျေးလက်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ တောကျေးလက် ရောက်သောအခါမှ ပို၍ရင်းနှီးသော ပြည်သူအချင်းချင်း လေးစားမှုကို ရခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် တောရွာများသို့ ရောက်သောအခါ ဆက်ဆံရာတွင် ပို၍ပင် ရင်းနှီး ရိုးသားဟန် ပါနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု တွင်လည်း ကျွန်တော် ဂျော်ဂျီယာသို့ ရောက်ခဲ့ရာ တောရွာသမဝါယမ ဧည့်ဆောင်တွင် တည်းခိုခဲ့သည်။ တကယ်ကတော့ အနောက်ဟုခေါ် သော ဥရောပနှင့် ကျွန်တော်တို့ အရှေ့အာရှယဉ်ကျေးမှုမှာ အတော် ကွာလှသည်။ မတူနိုင်။ သို့သော် ပြည်သူအချင်းချင်း ငြိမ်းချမ်းရေး လိုလားခြင်း၊ အချင်းချင်း မိတ်ဆွေဖြစ်လိုခြင်းတို့တွင် သဘောထားချင်း တူညီသဖြင့် ခင်မင်ရင်းနှီးစိတ်က ပိုရှိနေသည်ကို ခံစားမိသည်။

ပြည်သူအချင်းချင်း ဆက်ဆံရေးလွတ်လပ်၍ ကျယ်ပြန့်မည် ဆိုလျှင် အမုန်းတရားသည်လည်း ရှိတော့မည်မဟုတ်၊ စစ်ဆိုသည်မှာ လည်း ဝေးသွားပေပြီ။ ငြိမ်းချမ်းရေးသည်လည်း ထာဝစဉ် တည်တံ့ပေ လိမ့်မည်။

ကျွန်တော်သည် ပီကင်းမှမော်စကိုကို လေယာဉ်ပျံဖြင့်ပြန်ခဲ့ ရာ ကျွန်တော့်ဘေးတွင် ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားပြည်မှ အကပညာ ရှင် (ကချေသည်) နှင့် စကားပြောခဲ့ရာ ငြိမ်းချမ်းရေး မိတ်ဆွေဖြစ်နေ သည်ကို သတိရမိသည်။

(ခ)

ကျွန်တော်သည် ပီကင်းရှိ နန်းတော်နှင့် မော်စကိုရှိ ကရင်မလင် နန်းတော်များသို့ လည်ပတ်ခဲ့သည်။ ပီကင်းရှိနန်းတော်မှာ ကျုံးကြီးပတ် ရံကာ မြို့ရိုးတံတိုင်းကြီးများဖြင့် ကာရံထားသည်။ မော်စကိုတွင်တော့ ကျုံးမတွေ့ခဲ့၊ အုတ်တံတိုင်းကြီးများ ကာရံထားသည်။ ပဒေသရာဇ်ခေတ် က အုပ်စိုးသူတို့သည် အလုံခြုံဆုံးနေရာတွင် နေထိုင်ကြသည်။ မန္တလေး နန်းတော်သည်လည်း ဤအတိုင်းပင် ကျုံးကြီးကာရံကာ မြို့ရိုးတံတိုင်း အတွင်း၌ မင်းစိုးရာဇာတို့ နေထိုင်ကြသည်။ ပြအိုးများအတွင်း၌ နေထိုင်ကြသည်။ ထိုကြောင့် မြို့ပြဟု ခေါ်ကြဟန်တူသည်။

မြို့ပြသည် အုပ်စိုးသူ ရာဇာမင်းမတ်တို့နေထိုင်ရာ သူတို့သည် အလုံခြုံဆုံးနေရာမှာ နေထိုင်ကြသည်မှာ သဘာဝကျသည်။ သူတို့၏ အတွင်းစိတ် (မသိစိတ်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)က ရန်သူရှိနေသည် ဟူသော အသိစိတ်ဖြင့် ယင်းသို့ အလုံခြုံဆုံးနေရာတွင် နေထိုင်ခြင်း ဖြစ်မည်။ မြို့ရိုးတံတိုင်း အပြင်ဘက်မှာ သာမန်ပြည်သူတို့ နေထိုင်ကြ သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်တော့ တောကျေးလက်ဟု ဆိုရမည်။ ထိုအခါက မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်သည် ယင်းသို့ ခြားနားသည်။ တော ကျေးလက်သည် ပြည်သူမြို့ပြဆိုသည်မှာ အုပ်စိုးသူတို့နေရာ။

ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားပြည်သို့ ရောက်သောအခါ ကျွန်တော် ပရပ်(ဂ်)ရဲတိုက်ကြီးကို အဝမှ မြင်ခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် လှည့်လည်ရင်း တောင်ပိုင်းတွင်လည်း ကုန်းမြင့်ပေါ်ရှိ ရဲတိုက်ကြီးများသို့ ရောက်လာခဲ့ သည်။ အလုံခြုံဆုံး၊ အကောင်းဆုံးနေရာကို ယူထားကြသည်မှာ သဘာဝကျသည်။ သူတို့က ရန်သူဟူသော အတွင်းစိတ်အသိကြောင့် ယင်းသို့ အလုံခြုံဆုံးနေရာကို ယူထားဟန်ရှိသည်။ စိန့်ပီတာစဘတ်မြို့ သို့ ရောက်သောအခါလည်း ဟေမန္တနန်းတော်သို့ ရောက်ခဲ့သည်။

ယခုအခါ နန်းတော် မဟုတ်တော့ပြီ၊ ဟာမစ်တိတ်ပြတိုက်ဟူသော ပြတိုက်ဖြစ်နေသည်။ တံတိုင်းမရှိ ကျုံးမရှိ နီးဗားမြစ်ကမ်းပေါ်တွင် နန်းတော်ကို တည်ဆောက်ထားသည်။ အဆောက်အအုံ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ လည်း အချွန်အတက် ဥရောပဟန်၊ အရှေ့တိုင်းသားတို့က အချွန်အတက် ကြိုက်ကြဟန်ဟူ၏။

ပီကင်းရှိ နန်းတော်တွင်ကား ဘုံပြာသာဒ်နှင့် အချွန်အတက် အမိုးကော့များဖြင့် ဆင်ယင်ထားသည်။ စိန်ပီတာစဘတ်မြို့မှာ မော်စကို ကဲ့သို့ ရှေးဟောင်းမြို့တော် မဟုတ်။ ပီတာဘုရင်လက်ထက်မှ တည်ထောင်သော မြို့လေးဖြစ်သည်။ နန်းတော်သည် ဥရောပဆန်သည်။ ခေတ်ဆန်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ခေတ်တို့သည် ပြောင်းလဲနေကြသည်။

ကျုံးနှင့် မြို့ရိုးနှင့် တည်ရှိခဲ့သော ပဒေသရာဇ်ခေတ်က ကုန်လွန်သွားခဲ့ပြီ။ ပြည်သူတို့က အာဏာကိုမျှဝေကာ အုပ်ချုပ်သောစနစ် ပေါ်လာခဲ့ပြီဆိုတော့ ပြည်သူနှင့် အုပ်ချုပ်သောသူတို့သည် အတိုင်း အတာအားဖြင့် နီးစပ်လာပြီ။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် ကျုံးမြို့ရိုးရှိသော စနစ်မျိုးဖြင့် သမ္မတနန်းတော်များကို တည်ဆောက်ခြင်းမရှိတော့ဟု တွေးဆနိုင်သည်။

ပြည်သူတို့နှင့် ရန်မဖြစ်ဘူးဆိုလျှင် ရန်သူမရှိတော့ဟုဆိုလျှင် ပြည်သူတို့က ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော သမ္မတသည် လုံခြုံစွာ နေနိုင်သည်။ ကျုံးတံတိုင်းကြီးများ ခိုင်ခံ့စွာ ကာရံစရာမလိုတော့ဟု ယူဆရန်ရှိသည်။ ပြည်သူတို့ကချစ်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုပင် ကြည့်၊ သူရုံးထိုင်ရာ အတွင်းဝန်ရုံးကြီးရှိ သူရုံးခန်းတွင်း၌ အစောင့်အရှောက်များ ကျကျနနမထားခဲ့။ သူ့ကိုယ်သူ ယုံကြည်ခြင်းပင်။ သူ၏အတွင်းစိတ်က ရန်သူမရှိဟု စိတ်က လွှမ်းမိုးနေသည်။ သို့သော် ကံအကြောင်းမလှ၍ နေရာကို အာဏာလုချင်သောသူက လက်နက်များ

ကို ပေါ့ပေါ့ပါးပါးနှင့်သယ်ကာ လုပ်ကြံနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု တွေးမိသည်။

မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်တစ်ဆက်တည်း တစ်စပ်တည်းရှိနေမည် ဆိုလျှင် ယင်းစနစ်မျိုးသည် ပြည်သူအများက ချစ်ခင်မြတ်နိုးသော အုပ်စိုးသူစနစ် ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ထိုအခါ ငြိမ်းချမ်းရေးသည် တည်မြဲ လာနိုင်သည်။ ကျွန်တော်သည် ကရင်မလင်နန်းတော် ပီကင်းရှိနန်းတော် စိန့်ပီတာစဘတ်(လီနင်ဂရက်မြို့)ရှိ နန်းတော်များ၊ ချက်ကိုစလိုဗေး ကီးယားပြည်ရှိ ရဲတိုက်များကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုရင်း တွေးတောမိ သော အတွေးအခေါ်။

အုပ်စိုးသူတို့သည် ပဒေသရာဇ်မင်း၏ စံအိမ်တော်တွင်ပင် နေကြဟန်တူသည်။ စတာလင်သည် ကရင်မလင်နန်းတော်ထဲတွင် နေသည်။ မော်စီတုန်းသည်လည်း နန်းတော်ထဲတွင် နေခဲ့သည်။ ချက်ကိုစလိုဗက်သမ္မတသည် ပရပ်(ဂ်)ရဲတိုက်တွင် နေခဲ့သည်။

(ဂ)

မြို့တော်တွေကတော့ သပ်ရပ်ခမ်းနား ထည်ဝါသည်ကို တွေ့နိုင် သည်။ ယနေ့အခေါ် မြို့တော်၊ ရှေးကတော့မြို့ပြ၊ ကျွန်တော်တို့ ၁၉၆၁ က ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ တက်ရောက်ရန် ဥရောပ မြောက်ပိုင်း ဆွီဒင်ပြည် စတော့ဟုမ်းမြို့တော်သို့ ရောက်ခဲ့သည်။ စတော့ဟုမ်းတွင်တော့ အစည်းအဝေးတက်နေခဲ့ရသည်နှင့် မြို့တွင်းသို့ သိပ်ပြီး မလည်ပတ်မိ၊ မသိရှိဟု ဆိုရမည်။ နန်းတော်နေရာသို့ မရောက်၊ သို့သော် ဓာတ်ရထားစီး၍ ပန်းချီဆေးများဝယ်ရန်သွားသော နေရာ များမှာ အင်မတန်လှပသည်။ ပင်လယ်ကွေ့များတွင်တော့ ရေပြင်က ပြာနေသည်။ ကျွန်တော်ကတော့ ရေပြာကို မြင်လိုက်တော့ လန်းဆန်း သွားသည်။ ဟောင်ကောင် သွားတုန်းကလည်း ထိုအတိုင်းပင်။ ဟောင်

ကောင်တွင် ရေက ပြာနေသည်။ ကောင်လွန်းမှ ဟောင်ကောင် ကျွန်း သို့အသွား ရေပြာကိုဖြတ်၍ ကူးတို့သင်္ဘောပေါ်တွင် ကားပါတက် လိုက်ခဲ့ရသည်ကို သတိရမိသည်။ ထိုအခါက ၁၉၅၁၊ ဟောင်ကောင် ကို ၁၉၅၂ က နောက်ဆုံးအခေါက် ရောက်ခဲ့ခြင်းပင်၊ နောက်အခေါက် များတွင် တရုတ်ပြည်သို့အသွား ကူမင်းဘက်မှ လှည့်သွားသည်။

ကူမင်းမြို့လေးမှာလည်း သူ့ဟာနှင့်သူ သေသပ်လှသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပုံစံက ဥရောပပုံစံပင်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကဲ့သို့ အရှေ့နှင့်အနောက်ရောသော ဥရောပနှင့် အစ္စလာမ်မစ် ယဉ်ကျေးမှု ရောသော ဝိသုကာမျိုးတော့ မဟုတ်။ ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုသော နန်းတော်ဟိုတယ်မှ စည်းဝေးကျင်းပရာ မြို့တော်ခန်းမသို့ မြေအောက် ရထားဖြင့် သွားခဲ့ရသည်။ မြေအောက်မီးရထားလမ်းတွင်တော့ မော်စကို ကို မမီ။ မော်စကိုမှာတော့ ထူးထူးခြားခြားပင် မြေအောက်မီးရထား အထပ်ကို ဝိသုကာပန်းပုပန်းချီ အနုပညာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်မွမ်းမံထား သည်။

မီးရထားဘူတာ မြေအောက်ခန်းသို့သွားရသည် မထင်မှတ်ဘဲ ပန်းချီပြတိုက်သို့ သွားရသကဲ့သို့ပင် ယင်းမော်စကို မြေအောက်မီးရထား လမ်းကို ထိုအခါက အင်ဂျင်နီယာ ကျောင်းသားလူငယ် ခရုရှက်၏ ဝိသုကာစီမံမှုဟု ဖတ်ခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံရေးသမား ခရုရှက် ဘယ်ဆိုးလို့လဲ။

မြို့ပြရောက်လျှင် သူ့အလှနှင့်သူ ထူးခြားမှုကိုတွေ့နိုင်သည်။ ယဉ်ကျေးမှုဘက်က ရှိမည်။ ဆွီဒင်တွင် ကျွန်တော်တို့ စားသောက်ရ သည့်နေရာမှာ တည်းခိုသည်က သပ်သပ်၊ စားသည့်နေရာက သပ်သပ်၊ စားသည့်နေရာမှာ အစည်းအဝေးခန်းမနှင့် ကပ်လျက် ဆွီဒင်အစား အစာတွင် သူတို့အခေါ် ပင်လယ်အစားအစာဟုခေါ်သော အစားအစာ မှာ နာမည်ကြီးဟန်ရှိသည်။ ကျွန်တော်လည်း စမ်း၍စားကြည့်သည်။

ပင်လယ်မှထွက်သော ငါးကိုစီမံထားခြင်းဖြစ်သည်။ ငါးစည်ဖောင်းလား မသိ။ စီမံထားသော အစားအစာမှာ အလွန်ကောင်းသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဆီက ငါးမြင်းရင်းအဆူဖတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်မည်။ အချက်အပြုတ်က တစ်မျိုး၊ အချို့ချက်ဖြစ်သည်။

မန္တလေးက ထိုးမုန့်၊ ထားဝယ်က ငါးမုန့်၊ ဖျာပုံက ရွှေပုစွန် ခြောက်၊ အင်းလေးက ခေါပုတ် စသကဲ့သို့ သူ့ဒေသနှင့်သူ အထူးပြုရာ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရမည်။

ကျွန်တော် တရုတ်ပြည်ရောက်စဉ်က ဟန်ချိုဟူသောမြို့ကို ရောက်ခဲ့သည်။ မြို့မှာ ရေကန်ကြီးကို အလယ်ကထား၍ တည်ထား သည်။ အင်မတန်လှသည်။ ကျွန်တော်တို့တည်းသည့် ဟိုတယ်က ကန်စောင်း တောင်ကုန်းလေးမှာဖြစ်ပြီး မြို့ကို စီးမြင်သည်။ ကျွန်း ကလေးများဖြင့် ဆင်ယင်ထားသည်။ အကွေ့အကောက်ရေပြင်ပေါ် သို့ ငိုက်နေကြသော မိုးမခပင်များ၊ ဖန်သားပေါ်တွင် စိမ်းမြရွက်ချွန် ကိုင်းငိုက်နေသော အရွက်များ ထိုးကျနေပုံက လှပသည်။

အင်းလေးက လှပပုံကလည်း တစ်မျိုးပင်။ သူ့ထက်မညံ့။ ရေပြင်မှာ အရောင်အမျိုးမျိုး၊ တစ်နေရာတွင် အစိမ်းနက်၊ တစ်နေရာ တွင်အပြာနက်၊ တစ်နေရာတွင် စိမ်းပြာစသည် စသည်ဖြင့် အရောင် အမျိုးမျိုးကို တွေ့နိုင်သည်။ ကျွန်တော်သည် နိုင်ငံခြားသို့ရောက်သော အခါမှ မိမိတိုင်းပြည်၏ အလှအပကို လွမ်းမိသည်။ ဒါတောင် ကျွန်တော် မြန်မာပြည်အနှံ့ ရောက်ဖူးသည်မဟုတ်။ တောင်ဘက် အစွန်းဆုံး ကျိုက္ခမိအထိသာ ရောက်ဖူးသည်။ မြိတ်ဘက် ကော့သောင်း ဘက် ရောက်ဖူးသည်မဟုတ်၊ မြောက်ဘက်အစွန် မြစ်ကြီးနား၊ မြစ်ဆုံ။

လူသားတို့က အတူတူပင်၊ ရေမြေတောတောင် ခြားနားသော် လည်း လူသားတို့၏ ပင်ရင်းစိတ်ဖြစ်သော ငြိမ်းချမ်းရေးမြတ်နိုးခြင်း။